

Treball final de grau

OCCIQUÈ?

ELS CONEIXEMENTS SOBRE L'OCCITÀ

A GIRONA

Autora: Ariadna Carbó Molven

Tutor: Francesc Xavier Lamuela Garcia

Departament: Departament de Filologia i comunicació

Universitat: Universitat de Girona

Grau: Grau en Llengua i Literatura Catalanes

Data de presentació: 6 de juny de 2014

ÍNDEX

1. Introducció.....	1
1.1. Objectius.....	2
1.2. Metodologia.....	2
2. La llengua occitana.....	4
2.1. Llengua i dialectes.....	4
2.1.1. Diferents obres, diferents definicions.....	5
2.2. El territori.....	9
2.3. Característiques lingüístiques.....	10
2.4. Història i situació actual.....	12
3. L'aranès a la Vall d'Aran.....	14
3.1. La varietat aranesa.....	14
3.2. El territori.....	15
3.3. Coneixement i ús de l'aranès a la Vall d'Aran.....	16
3.3.1. Realitat lingüística a la Vall d'Aran el 1985.....	16
3.3.2. Promoció de l'aranès.....	17
3.3.3. Dades i situació actual.....	18
4. L'aranès a Catalunya. El marc legal.....	22
4.1. Actualment, llengua oficial a Catalunya.....	22
4.2. Del reconeixement a l'oficialitat.....	23
4.3. Carta europea de les llengües regionals o minoritàries.....	25
5. El coneixement de l'aranès a Catalunya.....	27
5.1. Dades anteriors.....	27
5.2. Enquesta actual realitzada a la zona de Girona.....	28

5.2.1. Perfil dels participants.....	28
5.2.3. Coneixement de l'aranès.....	33
5.2.4. Reconeixement auditiu.....	36
5.2.5. Actituds i opinions dels participants.....	37
5.2.6. Síntesi.....	40
6. Conclusions.....	42
Bibliografia.....	44
Annex: qüestionari.....	47

1. INTRODUCCIÓ

El català i l'occità són dues llengües molt pròximes entre si. Així ho postulava Coromines quan deia «si les altres llengües romàniques són germanes, el portuguès i el castellà són bessons, i les llengües d'Oc i catalana són una altra parella equiparable» (Coromines 1972: 20). Històricament parlant, la cultura catalana i l'occitana han estat fortament vinculades. Durant un període llarg de temps fou vigent la idea que el català i l'occità eren la mateixa llengua. Actualment aquesta hipòtesi ha estat abandonada, tot i que encara hi ha qui la defensa.

Però el contacte occitanocatalà no només és per qüestions culturals, històriques o lingüístiques, sinó també administratives, ja que hi ha una regió occitana que forma part de Catalunya: la Vall d'Aran. Per tant catalans i aranesos, cadascú amb una història i cultura pròpies, comparteixen administració. Això implica que les mateixes institucions han de vetllar per la realitat catalana i l'aranesa. Aquest és el motiu pel qual s'estableix l'occità com a llengua oficial a tot Catalunya.

Així doncs, ens podríem preguntar quina és la relació actual d'aquests dos mons. El primer pas, per tant, és establir quin és el coneixement de la població catalana envers l'occità, perquè si la gent del carrer no coneix què és l'occità o què és l'aranès, voldrà dir que la relació (almenys a nivell popular) és mínima.

El treball, doncs, tracta d'aquest punt: establir si la població catalana coneix el món occità. La investigació s'ha dut a terme per mitjà d'enquestes. Per fer-ho, però, ens era impossible abastar una mostra representativa de tota la població, de manera que ens hem centrat en un grup i en un lloc molt concrets: estudiants de 1r curs de batxillerat i de 2n curs del grau en Llengua i Literatura Catalanes de Girona. Per una banda, doncs, tenim un sector de població formada (més enllà de l'educació obligatòria), i per altra banda marquem un indret allunyat del contacte més immediat amb la Vall d'Aran, per tant esquivem la possible influència de coneixement degut a la proximitat geogràfica.

El treball està repartit en dues parts: la primera part és la presentació de l'objecte d'estudi, és a dir estudia quina és la realitat de l'occità, quina és la realitat de l'aranès a la Vall d'Aran, i quina és la situació legal de l'aranès a Catalunya. La segona part és l'enquesta en qüestió, l'anàlisi dels diferents resultats i les respectives conclusions.

L'anàlisi de la situació actual és indispensable de cares al futur: només coneixent el panorama d'avui dia es podran elaborar activitats i programes que cerquin la promoció i el reconeixement de l'occità a

Catalunya.

Durant el treball sovint apareix el terme *llengües d'oc* referit als *dialectes de l'occità* seguint determinats autors. No entrem en el debat de *què és llengua* i *què és dialecte*, sinó que considerem que tot són varietats lingüístiques sense donar més importància a unes varietats que a unes altres, però reproduïm la terminologia dels autors que citem.

1.1. Objectius

Amb aquest treball m'he proposat esbrinar què sap la població catalana quant a l'occità i a l'aranès. Això vol dir tractar diferents punts:

- a) Saben que és oficial a tot Catalunya?
- b) Saben que l'aranès és una varietat occitana? Per tant:
- c) Què en saben de la llengua occitana?

Seguint aquestes preguntes es podrà analitzar, doncs, si la gent desconeix totalment la situació de l'occità, de l'aranès, o de l'oficialitat de les llengües a Catalunya. A partir de les dades extretes podrem fer conjectures sobre la importància que dóna la població al coneixement d'altres llengües que no siguin la pròpia, i sobretot de llengües que no siguin estatals. També podrem comprovar quina importància aparent té, des del punt de vista de l'enquestat, que una llengua sigui oficial.

1.2. Metodologia

Per tal de dur a terme l'estudi hem elaborat una enquesta, en la qual es poden diferenciar tipologies de preguntes. La primera correspon a les dades personals de l'enquestat, que ens permetran elaborar-ne el perfil. La segona tipologia correspon a les preguntes de coneixement, per exemple si saben quines són les llengües oficials, si coneixen l'existència de l'occità, etc. La tercera tipologia correspon a l'opinió i inclou preguntes sobre si creuen que s'hauria d'ensenyar aranès a les escoles, o què creuen que es podria fer per tal de promocionar l'aranès. I la quarta tipologia es refereix a la identificació, a través d'arxius d'àudio, de diferents llengües romàniques, i en concret a la identificació de l'aranès i d'altres varietats d'occità.

En el moment de dur a terme l'enquesta, s'han seleccionat dos grups molt concrets de la població en

una zona molt concreta: estudiants de 1^r curs de batxillerat i estudiants de 2ⁿ curs dels graus de Llengua i Literatura Catalanes i de Llengua i Literatura Espanyoles; la zona treballada és la ciutat de Girona. Els dos són sectors de la població amb estudis post-obligatoris, però a priori el segon grup sembla (per l'estudi que estan realitzant) que hauria de conèixer molt més la realitat lingüística existent. Totes les conclusions que se n'extreguin seran indicatives però en cap cas representatives de la totalitat de la societat gironina, i molt menys de la catalana.

En total han respost l'enquesta 100 persones: 76 estudiants de 1^r curs batxillerat (d'entre els quals 20 persones són de l'IES de Santa Eugènia i les altres 56 de l'IES Jaume Vicens Vives) i 24 estudiants del 2ⁿ curs dels graus en Llengua i Literatura Catalanes i Llengua i Literatura Espanyoles, de la Universitat de Girona.

2. LA LLENGUA OCCITANA

2.1. Llengua i dialectes

Tal com ens diu Pierre Bec/Pèire Bec (Bec: 1963/86 p5) «La langue d'oc ou occitan représente, à côté du *catalan*, du *français*, de l'*italien*, du *sarde*, du *roumain*, du *rhéto-frioulan* et du *dalmate*, une des grandes langues romanes ou néo-latines qui se sont développées à partir d'une symbiose entre le latin populaire, importé par les soldats et les colons romains, et les structures linguistiques des idiomes primitifs parlés avant l'invasion latine». Així doncs, l'occità és una llengua romànica. Dins l'occità podem destacar els següents dialectes: a l'oest el gascó; entre les varietats septentrionals tenim el llemosí, l'alvernès i el vivaroalpí, i entre les meridionals el llenguadocià i el provençal (Lamuela 2012: 33).

És sabut que la limitació sobre què és una llengua i què és un dialecte no «reçebon pas de definicion a l'interior de la linguistica, mas del defòra». (Sauzet 2008: 110). Ja ho deia Max Weinreich el 1945 «Una lenga es un dialècte amb una armada e una marina de guèrra» (Sauzet 2008: 110).

Sauzet (2008: 111-116) també ens explica que hi ha dues concepcions possibles per establir la relació entre llengua i dialecte. La primera és la concepció *continuista integral*, que considera que la diversificació geogràfica de les llengües és aleatòria i contínua; en definitiva les anomenades llengües són els parlars amb un destí, un estatus diferent. En canvi, la segona concepció és la *arealista* o *neguentròpica*, que defensa que els diferents parlars es poden agrupar en entitats més grans objectivament fundades, és a dir, les llengües. Per tant la llengua és la suma de diferents parlars anomenats dialectes.

La primera concepció és la que va agafar més força a França. Així doncs, es parla d'un gradualisme lingüístic integral, on consideren que «il n'y a réellement pas de dialectes, il n'y a que des traits linguistiques qui entrent respectivement dans des combinaisons diverses»¹. Per tant es parla d'un contínuum de trets lingüístics, de manera que ja no es pot parlar de *llengües* o de *dialectes*, sinó de *parlars*, en teoria tots diferents però tots amb la mateixa consideració. Tot i així, els parlars que tinguin un pes polític a darrere, una elaboració cultural ben marcada, se'ls anomenarà *llengües*, i els altres parlars, sense prestigi, seran els *patois*, en català *patuesos*. D'aquesta manera es desenvolupa una única llengua a França, el *francès*, la resta ja no tenen la consideració de *llengües*. En definitiva es nega l'existència de l'occità, dividint-lo en tot un mar de parlars diversos, de diferents *patuesos*, els parlants

---

1 Fragment extret del discurs de Gaston Paris el 1888, presentat a Sauzet 2008: 113.

dels quals no concebran que formen part d'una mateixa realitat lingüística, i es tractarà de manera despectiva la varietat lingüística que utilitzen, considerant-la inferior, rural, totalment oposada a la llengua de prestigi social.

Terminològicament parlant, sovint s'utilitza el terme *llengües d'oc*, on, d'una banda es reconeix una entitat lingüística comuna, totes formen part d'un conjunt occità, però d'altra banda es considera que disten prou les unes de les altres per anomenar-se llengües i no dialectes.

Hi haurà qui considerarà que no existeix una llengua occitana en si mateixa, sinó que existeixen aquestes diferents varietats, que són les que componen el conjunt². Si ens hi fixem, aquesta argumentació parteix de la concepció *arealista*, i pot no estar renyida amb la defensa de l'occità, ja que entén que no existeix una llengua en un sentit abstracte, sinó que existeixen les diferents realitzacions, varietats i modalitats de la llengua.

2.1.1. Diferents obres, diferents definicions

Tal i com hem establert inicialment, l'occità és una llengua romànica. Tot i així, si comparem la definició que en donen diferents autors, podrem observar diferències importants. Per exemple, d'entre les llengües romàniques, Bec classifica la llengua ocitana dins la branca gal·loromànica, i més concretament dins la gal·loromànica occitana. Formen part d'aquest grup allò que anomena l'occità clàssic, el gascó i el català (tot i que els dos darrers tenen una clara tendència cap a l'iberoromànic).

Per altra banda, si consultem la coneguda pàgina web *Ethnologue: Languages of the World*, un extens treball de catalogació de les llengües del món dut a terme pel SIL (Summer Institute of Linguistics), podem observar que la definició i la catalogació de la llengua occitana divergeix de manera important.

La situa dins el territori dels Estats francès, italià i espanyol, i a Mònaco. Xifra el nombre de parlants en 218.310, dels quals 100.000 es troben a França. Aquestes dades les extreu del treball de Bernissan del 2012 però quan se'ns presenta el nombre de parlants d'occità a Itàlia, pren dades de 1990, de P. Blanchet (no especifica la referència bibliogràfica completa). Les dades sobre la quantitat de parlants de Mònaco són de 1988, i les dels parlants a Espanya són del cens del 1991. Per tant podem observar que ha agafat dades d'anys molt distants entre ells, cosa que ens fa dubtar de la seva rigorositat. Per altra banda, Carrera (2013: 16) posa en dubte la fiabilitat de les enquestes de Bernissan.

Quan diferencia els diferents dialectes, fa referència a l'alvernès, el gascó, el llenguadocià, el llemosí i

---

2 Més concretament, Del Moral (2002) diu: «Occitano [...] no se refiere a una lengua concreta, sino a una media docena de hablas más o menos cercanas, fragmentadas y desigualmente amparadas por la tradición cultural».

el provençal, però ignora l'existència del vivaroalpí. Indica que, degut a la fragmentació dialectal, hi ha dificultat de comprensió entre diferents dialectes.

Assenyala que és una llengua amenaçada, i que els occitanòfons (siguin de l'estat que siguin) saben parlar almenys una altra llengua (fent referència a la llengua estatal).

En el moment de classificar l'occità dins les llengües romàniques, ho fa de la següent manera:

Quadre 1: Classificació de l'occità segons l'Ethnologue

Indo-European (445)
Italic (44)
Romance (43)
Italo-Western (34)
Western (29)
Gallo-Iberian (28)
Ibero-Romance (13)
Oc (2)
Occitan [oci] (A language of France)
Shuadit [sdt] (A language of France)

És a dir, que situa la llengua d'oc dins el grup iberoromànic, com el castellà i el portuguès, tal com el català. Tot i així, en el quadre la col·loca exclusivament a França, contradient la informació que ens havia donat.

Finalment, podem observar que considera també una llengua d'oc el Shuadit, segons Sauzet (2008: 125) «autre nom del judeo-contadin o judeo-provençal qu'es pas qu'una forma de provençal que sos parlaires son josieus», i que l'Ethnologue l'assenyala com una llengua extingida.

Si consultem altres fonts, arribarem a l'obra d'Antonio Caridad Salvador *Historia de las lenguas del mundo* (2006). En aquesta presentació de les llengües del món no hi trobarem cap entrada cercant *occità*, però sí que trobarem tres entrades diferents: *provençal*, *gascó* i *llemosí*. Podem veure, doncs, que ha optat per fer una selecció del que considera diferents llengües d'oc, en lloc de fer una sola entrada i explicar les diferents varietats, o d'explicar-les totes en diferents entrades. Quan fa referència al nombre de parlants, del provençal en conta 300.000, que parlin gascó 250.000, i en canvi que parlin llemosí només diu que és entre un 10 i un 20% de la regió on es parla, però no quantifica el nombre de gent pròpia de la regió, de manera que no dóna cap xifra clara.

Per altra banda, Rafael Del Moral a *Lenguas del Mundo* (2002) explica el terme *occità* com a un conjunt de parlars diversos (vegeu Nota al peu 2). Ho descriu com el conjunt de llengües romàniques

indoeuropees situades al sud de França i que tenen la paraula *oc* per dir *sí*. Xifra el nombre de parlants en 920.000, i divideix el que ell considera les llengües d'oc entre les varietats septentrionals: llemosí, alvernès i provençal alpí (referint-se al vivaroalpí); i les varietats meridionals: gascó, dins del qual destaca l'aranès, el llenguadocià i el provençal. Finalment parla de «variedades dialectales o subdialectales, también llamadas *patois*», però comenta que s'entenen difícilment entre elles i que el francès és la llengua cultural comuna.

Juan Carlos Moreno Carrera a *El universo de las lenguas* (2003) distingeix entre gascó, llenguadocià, llemosí, alvernès i provençal, i en distingeix diferents varietats; però no esmenta el vivaroalpí. A més a més, constantment assenjala la inintel·ligibilitat entre diferents dialectes de l'occità, fins a tal punt de defensar, per exemple, que el llenguadocià i el provençal s'haurien de considerar llengües diferents.

Ignasi Badia a *Diccionari de les llengües d'Europa* (2002), en canvi, sí que ens anomena tots els grans dialectes, incloent-hi el vivaroalpí. En tot moment els descriu com a dialectes occitans, i estableix tres grans grups: el gascó, l'occità septentrional i l'occità meridional, format per les varietats llenguadocianes i provençals.

Carme Junyent a *Les llengües del món: ecolingüística* (1996) i Merrith Ruhlen a *A Guide to the World's Languages* (1991) també situen l'occità com a llengua romànica, i més concretament seguint el següent ordre jeràrquic:

Quadre 2: Classificació de l'occità segons Junyent i Ruhlen

Romànic > continental > occidental > ga·lo-iberoromànic > gal·loromànic > sud > occità³

Allò destacable, però, és que han col·locat l'occità dins la branca gal·loromànica, mentre que el català l'han col·locat a la branca iberoromànica, tal com l'espanyol i el galaicoportuguès.

A l'obra *Concise Encyclopedia of Languages of the world* (2009), de Brown *et al.*, remarquen la situació de diglòssia de la llengua occitana, la situen al sud de França, a la Vall d'Aran dins d'Espanya i a algunes valls alpines d'Itàlia. Assenyalen que deu haver-hi uns 2 milions de parlants, ja que fora de les ciutats més grans sembla ser que entre un 20 i un 30% diu parlar occità.

Diferencien entre els següents dialectes: gascó, llemosí, alvernès, llenguadocià i provençal. També comenten que els lingüistes identifiquen el dialecte vivaroalpí, però no l'afageixen a la llista anterior.

Quant a la branca que ocupa dins la família romànica, comenten que cada cop creix més la

---

3 Quadre elaborat a partir de Junyent 1996: 116.

reivindicació d'establir un grup occitanoromànic, diferenciant-lo del grup gal·loromànic i de l'iberoromànic. Formarien aquest grup l'occità i el català.

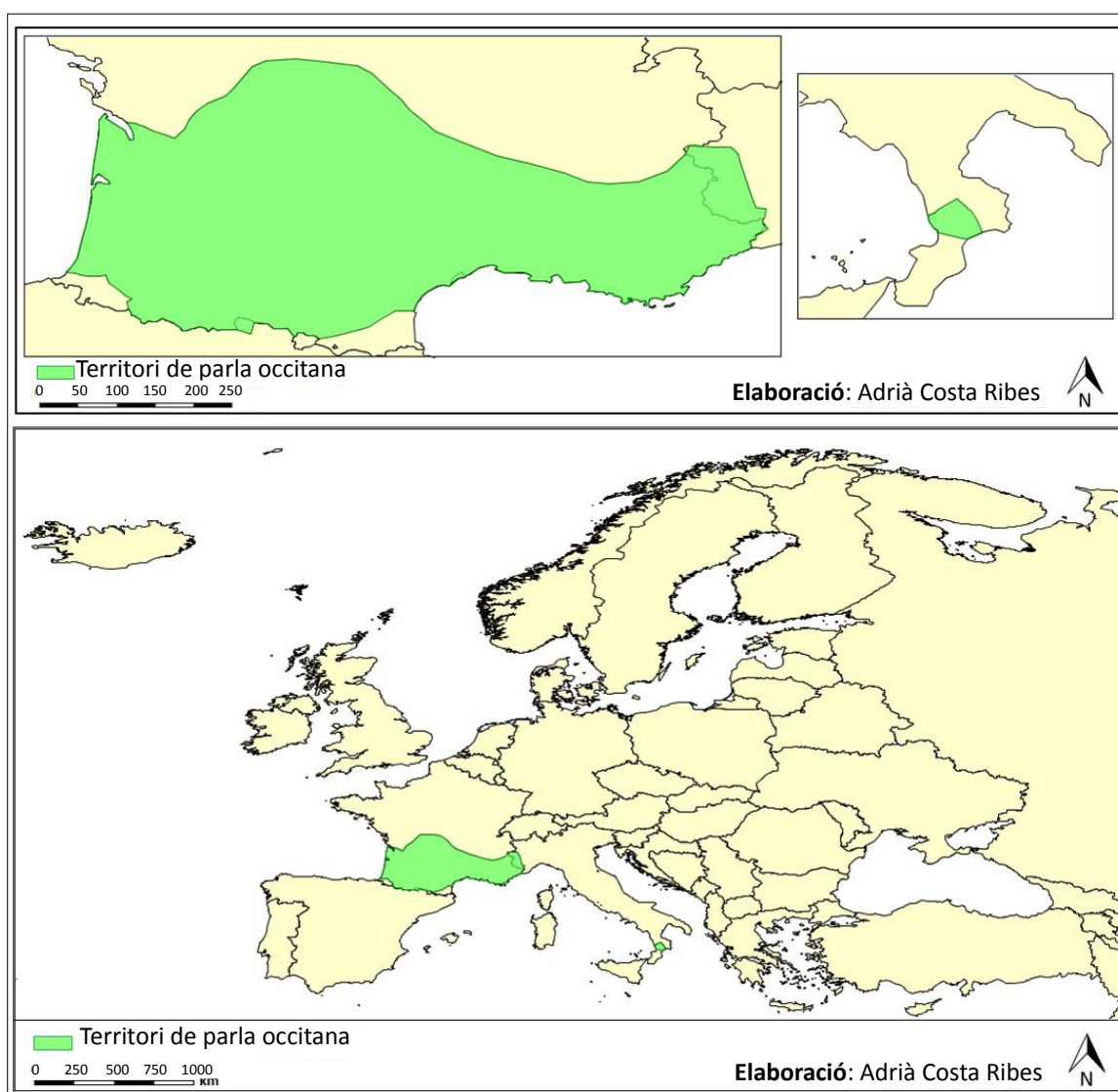
Si es busca *occità* al llibre de Kenneth Katzner *The languages of the world* (2002), l'entrada remet a *provençal*, i la informació que ens dóna fa referència exclusivament al dialecte provençal. Calcula que n'hi ha uns 750.000 parlants. En aquest llibre no hi ha més entrades d'altres dialectes de l'occità.

Finalment, si consultem la *Gran Enciclopèdia Catalana*, classifica l'occità dins la branca gal·loromànica. La situa al sud de l'actual Estat francès, a les altes valls italianes dels Alps i a la Vall d'Aran, a més d'alguna altra regió més enllà d'aquests límits, com és Guardia Piemontese, a la Calàbria. No obstant això, remarca constantment la dificultat de marcar unes limitacions geogràfiques estrictes, ja que hi ha zones de confluència amb les varietats lingüístiques en contacte. També ens parla de la dificultat d'establir un nombre de parlants, i es limita a dir que els càlculs dels anys trenta que va assenyalar Ronjat, on xifrava l'existència d'uns 10 milions d'occitanòfons, disten molt de les xifres reals. Per acabar classifica l'occità en tres grans blocs dialectals: el nord-occità, l'occità mitjà i el gascó. Formen el primer grup el llemosí, l'alvernès i el provençal alpi, el segon és format pel provençal i el llenguadocià, i l'últim pel gascó. Tot i així, cada dialecte aquí mencionat és de fet un grup dialectal, per tant inclou altres varietats dialectals.

2.2. El territori

La zona que és pròpiament de parla occitana comprèn el sud de la França continental (gairebé un terç del seu territori), la Vall d'Aran dins l'Estat espanyol, un seguit de valls alpines situades al llarg de la frontera entre França i Itàlia, en concret a les províncies italianes de Coni i Torí i a Mònaco. Més enllà d'aquests territoris també hi ha alguns enclavaments de parla occitana, com per exemple Sant Estròpi, dins el departament francès de la Charenta, o La Gàrdia a Calàbria, Itàlia (Carrera 2013: 14).

Mapa 1: Zones de parla occitana

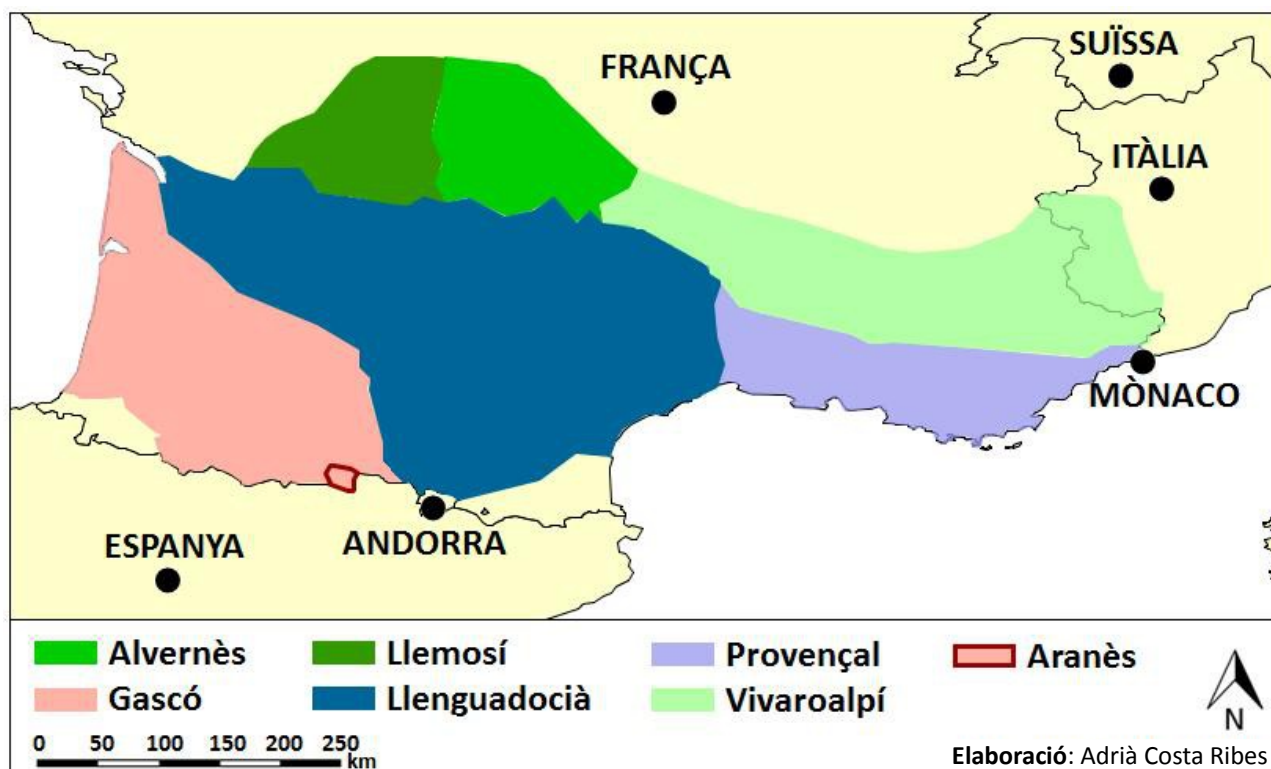

En definitiva, el territori occitanòfon «s'estén de l'Atlàntic al Mediterrani i del massís d'Alvèrnia fins a la península Ibèrica. Engloba, doncs, la part sud-oest de l'arc alpi. Comprèn, així mateix, Aquitània,

Lemosín, Lengadòc, Alvèrnha i Provença» (Generalitat de Catalunya 2008: 8). Comprèn un territori de 190.000 km².

En el següent mapa hi podem veure la zona de parla occitana situada entre l'Estat francès, l'Estat espanyol, l'Estat italià i Mònaco. Hi són delimitats els grans grups dialectals que componen l'occità: l'alvernès, el lemosí, el vivaroalpí, el gascò, el llenguadocià i el provençal. Finalment, també s'hi troba ressaltat l'aranès ja que, tot i ser un dialecte del gascò, ens afecta per proximitat administrativa.

Mapa 2: dialectes de l'occità

2.3. Característiques lingüístiques⁴

Si analitzem a fons l'occità, veurem que està compost per un entramat de dialectes molt difícils de delimitar entre sí. Hi ha alguns trets comuns a tot el territori de parla occitana. Per exemple la pronúncia que en català fem de *u* (com el cas de *lluna*, *pruna*), en occità es pronuncia amb el punt d'articulació avançat [y]. O també s'ha transformat la *o* tancada de la llengua antiga en posició tònica, pronunciada com a *u* en occità modern (és a dir, *poma* ho pronuncien [p'uma]). Aplicat al lèxic, l'ús del verb *aver* amb

⁴ La informació d'aquest capítol està extreta de Lamuela 2012: 34-41 i de Gran Enciclopèdia catalana s. v. occità.

un sentit de possessió és comú en llengua occitana, en contraposició al català que per aquests significats utilitza el verb *tenir* (Lamuela 2012: 34-41).

No obstant això, hi ha trets comuns entre alguns dialectes però en d'altres no. La classificació de trets és el procediment habitual per establir les branques de varietats lingüístiques, però tot i així presenten una gran irregularitat en la totalitat de característiques.

Per exemple els dialectes septentrionals (és a dir, en els dialectes llemosins, alvernesos i vivaroalpins) comparteixen la palatalització del conjunt C i G llatines davant de A. Això implica que per *cantar* diran *chantar*, i en lloc de *gauta* "galta" diran *jauta*. Per altra banda, la majoria d'aquests dialectes sofreixen la caiguda de moltes consonants finals, però queden excloses d'aquest fet algunes varietats vivaroalpines. En canvi, la major part de les varietats provençals, excepte el niçard, també segueixen la mateixa tendència. Així doncs aquest tret afecta la majoria dels dialectes septentrionals, però no tots, i gran part dels del provençal. Un altre exemple de desigualtat territorial és el relaxament de les oclusives sonores especialment en contextos intervocàlics. Aquest fenomen succeeix, dins les varietats meridionals, en llenguadocià, i llavors també en gascó. En canvi no afecta ni el provençal ni els dialectes septentrionals.

Un altre fenomen a destacar és el fet que els diferents dialectes tendeixen a adoptar característiques pròpies de les llengües dominants de la zona. Així doncs, s'accentua una evolució divergent depenent d'on estigui situada la zona occitanòfona. Per exemple, en el moment d'utilitzar una frase negativa, en la majoria dels dialectes occitans situaran la partícula negativa després del verb. Per tant diran «O sai *pas*» 'No ho sé'. En canvi, en aranès la partícula de negació serà *non* i es col·locarà davant del verb, tal i com es fa en català i sobretot en castellà: «Non tornaram de cinc o sies ans» 'No tornarem en cinc o sis anys'.

Un darrer fet curiós d'analitzar és el morfema de 1ª persona del singular del present d'indicatiu. Podem observar que, tal i com passa en català, aquest morfema varia arreu del territori. En llemosí, alvernès i en una franja entre les zones on es parla provençal i on es parla llenguadocià el morfema en qüestió és *-e: chante*. En canvi, en gascó i en la major part dels dialectes provençals i llenguadocians és *-i: canti*. Finalment, en els dialectes vivaroalpins és *-o [u]: chanto*.

El tast de característiques comentades anteriorment mostra, doncs, que sí que hi ha una base per establir sis grups dialectals, els quals a la vegada s'inclouen dins de tres grans blocs. Tot i així, les limitacions entre les diferents zones és molt confusa. Ja indicava Sauzet (2008: 115) que «la distribució de la diferenciació lingüística es complexa e amb un irregularitat aleatòria distribuïda».

2.4. Història i situació actual

L'occità era la llengua pròpia de la poesia dels trobadors. Durant els segles XII i XIII aquesta poesia va tenir una gran repercussió a tota l'Europa occidental, de manera que l'occità va esdevenir una llengua de cultura i de prestigi (Generalitat de Catalunya 2008: 24). A la vegada, s'establiren intenses relacions polítiques i culturals entre diferents regions d'Occitània i la corona d'Aragó. No obstant això, és a Occitània que es desenvolupa la branca religiosa dels càtars, i l'occità n'esdevé la llengua de transmissió. En aquest punt el Papat impulsa una croada contra els càtars, on el casal de França ràpidament s'hi va sumar pels interessos territorials que li suposaven les regions occitanes. Fou liderada pel comte de d'Évreux i de Leicester Simó de Montfort. Tal com indica Baris (1978) «la Croisade militaire de Simon de Montfort marca la fin de l'indépendance politique du Languedoc [...] marca la fin de l'indépendance religieuse et culturelle de cette province». Agafant com a data simbòlica la derrota a la batalla de Muret (1213), a partir d'aquí comença el declivi de la cultura occitana. S'inicia un llarg procés d'annexió de la major part de les terres occitanes a França, procés que culminarà amb la incorporació de Niça el 1860 (Carrera 2013: 14). L'arribada del poder dels reis de França als diversos indrets del domini occità va provocar la reculada de la llengua del país en l'administració en tots els seus usos escrits (Lamuela 2012: 41). El 1539 van emetre l'edicte de Villers-Cotterêts, el qual imposava l'ús exclusiu del francès en l'àmbit judicial. Baris (1978: 17) ens remet a parts de l'article en qüestió: «Art. 111 [...] tous arersts ensemble toutes autres procédures, soient de registres, enquestes, contracts, comissions, sentences, testaments et autres quelconques, actes et exploicts, de justice, ou qui en dépendent, soient prononcés, enregistrés et délivrés aux parties en *langage maternel françois et non autrement*».

D'aquesta manera l'occità cada cop queda més arraconat de la vida pública. Amb el naixement dels nacionalismes, s'estableix que la llengua de la nació és el francès, de manera que totes les altres varietats lingüístiques són titllades de *patuesos*. Per tant l'occità esdevé una llengua de desprestigi, només el francès permet l'ascensió social, és la llengua del progrés. D'aquesta manera es fomenta el trencament de la transmissió generacional de la llengua. En un principi són les classes altes les que aprenen a parlar francès, però a partir de l'escolarització obligatòria (de 1881) s'impartirà francès a la totalitat de les noves generacions. El procés d'abandonament de l'occità per part de les classes populars es desenvoluparà gradualment començant per la població urbana a principis de selge xx, i afectant les àrees rurals durant el segon quart d'aquest segle (Lamuela 2012: 42).

En definitiva, els principals motors que han desoccitanitzat la població són: l'escola, el desprestigi de la llengua (amb això la mentalitat de parlar *patuès*), la propaganda nacionalista estatal i l'exèrcit

obligatori, que, juntament amb el fet que molts occitans van morir en les guerres mundials en nom de França, fomentaven el sentiment nacional francès.

A banda d'aquests elements, també s'han de tenir en consideració les transformacions socials i econòmiques dels darrers temps. Per una banda es produeix una despoblació de les zones rurals deguda a la migració del camp a la ciutat (centre de desoccitanització), i per altra la multiplicació de residències secundàries en algunes zones d'Occitània, especialment de gent francòfona (Carrera 2013: 15).

Sauzet (2008: 120-122) defensa que, si la llengua occitana ha pogut sobreviure fins avui dia tot i que des de fa segles es veu perseguida, és perquè el model de diglòssia ha canviat. El model diglòssic tradicional no era substitutiu. Això implica que la desvalorització de l'occità no duia a l'abandonament de la llengua per les classes populars, i sobretot en els àmbits personals i familiars. No obstant això, el model antic va donar pas a un nou model, substitutiu i decisiu en la desoccitanització de la població.

Tot i que actualment la situació de la llengua i de la cultura occitanes es troba en un estat crític, «continua mostrant una vitalitat cultural considerable» (Lamuela 2012: 33). Carrera (2013: 17-18) parla de la «mala salut de ferro» del moviment occitanista, i fa referència a diferents formes de promoció de la llengua i la cultura occitanes, per exemple federacions i organitzacions occitanistes que gestionen espais culturals, d'altres que es dediquen a la protecció del patrimoni etnològic i musical, iniciatives formatives com l'Escòla Occitana d'Estiu, festivals de cultura i llengua occitanes, mostres de cinema occità, etc.

En definitiva, s'ha de continuar lluitant per la preservació de la llengua i de la cultura occitana, ja que la mitjana d'edat dels occitanòfons és avançada, fet que indica que en un termini curt de temps es produirà una gran davallada del nombre total de parlants (Carrera 2013: 16).

3. L'ARANÈS A LA VALL D'ARAN

3.1. La varietat aranesa

L'aranès és, tal com ens indica Lamuela, «una parlata guascone, quindi occitana, utilizzata in un piccolo territorio di 633,6km²» (Lamuela 2008: 49).

A diferència dels altres parlars gascons, l'aranès no ha rebut la influència massiva del francès ni el procés de substitució lingüística característic de França, en canvi sí que ha rebut la interferència del català i del castellà. Aquest fet genera que hi hagi més distància entre la varietat aranesa amb la resta de varietats gascones, i sobretot amb les altres varietats occitanes. És característic de l'aranès l'ús dels articles determinats *eth, era, es*; el plural en *i* d'alguns pronoms, adjectius i noms; i les partícules enunciatives *que, e, be*, la preposició gascona *entà*, entre d'altres (Gran Enciclopèdia catalana s. v. *aranès*).

En aranès se segueixen les normes ortogràfiques aprovades el 1983 per la Generalitat de Catalunya. Aquestes foren redactades seguint les indicacions de l'Institut d'Estudis Occitans per a l'escriptura del gascó. Entre l'adopció d'una grafia més fidel a la fonètica o una altra més unitària i aplicable a les diferents varietats occitanes, es va optar per la segona opció ja que «la definició d'una grafia unitària occitana està en relació amb la definició d'un espai occità, converteix aquesta grafia en un símbol identificador d'una comunitat d'usuaris actuals o potencials i permet el desenvolupament d'una activitat dins del quadre de referència de l'espai definit » (Lamuela 1987: 161-162). Utilitzar grafies fidels a la fonètica més immediata dificulta el paper comunicatiu que ha de tenir la grafia.

A la introducció de les Nòrmes ortogràfiques der aranès, de 1982, així ho postulen: «Es critèris fundamentals qu'an amiat eth trebalh d'aguesta comission son eth respècte absolut as característiques lingüístiques des diferents varietats der aranés e era operatiuitat cultural des nòrmes ortogràfiques qu'auie d'establir». És a dir, sense menystenir en cap moment les característiques lingüístiques de cada varietat, es busca l'operativitat de la llengua, la seva capacitat comunicadora.

En resum, tal com indica Carrera: «er aranès non ei cap ua modalitat lingüística isolada e monolitica, mès ua part d'ua lengua que cada dia parlen diuèrsi milions de persones, que siguec ua lengua de cultura internacionau pendent quauqui sègles e que servís entà identificar ua des comunitats lingüístiques damb mès parlants deth continent qu'eth sòn idiòma non ei oficiau en un estat» (Carrera

2007: 23).

3.2. El territori

La Vall d'Aran (denominada també Aran) és la comarca situada a l'extrem nord-oest de Catalunya. Segons l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) ocupa una extensió de 633,6km² i l'any 2013 hi vivien 10.090 habitants.

La realitat de la Vall d'Aran se situa dins de dos marcs diferents: culturalment i lingüística és occitana, però políticament és catalana . Així doncs, «la Vall d'Aran no és dins de l'Estat francès i això la fa diferent de la resta del domini gascó; els aranesos no són catalans, cosa que es veu sobretot en la llengua, i això els diferencia de la resta de la Catalunya administrativa.» (Lamuela 1987: 162).

Aran és una vall atlàntica, terra de frontera. «Des d'un punt d'enguarda geogràfic, era Val d'Aran se desenvolupa ath torn deth neishement deth riu Garona e ei absolutament orientada ath nòrd. Ei era unenca val de Catalonha damb aquesta característica» (Sans 2008: 31).

La unitat administrativa pròpia de la Vall d'Aran són els terçons: Quate Lòcs, Lairissa, Castièro, Marcatosa, Arties-Garòs i Pujòlo. En el següent mapa els podem veure assenyalats:

Mapa 3: Els terçons de la Vall d'Aran

Històricament «la vall formava part del comtat de Comenge i s'integrà al Principat de Catalunya el 1175, mitjançant l'anomenat *Tractat d'emparança*. Canvià de titularitat diverses vegades durant el s.XIII, fins que el 1313 els aranesos obtingueren *Era Querimònia*, una compilació legal específica que els atorgava la corona catalanoaragonesa i que reconeixia drets i usatges propis del territori. El 1411, l'Aran s'integrà de manera pactada a Catalunya. Guardà les seves institucions fins al règim general espanyol de 1834 i l'Estatut català de Sau del 1979 les confirmà.

» L'Aran gaudeix d'un règim administratiu i polític propi [...]. S'organitza en ajuntaments i en un Conselh Generau (el Conselh Genarau d'Aran), amb representants d'elecció directa que governen segons les competències traspassades per Catalunya» (Generalitat de Catalunya 2008: 14-15).

3.3. Coneixement i ús de l'aranès a la Vall d'Aran

3.3.1. Realitat lingüística a la Vall d'Aran el 1985

A continuació analitzarem les dades de coneixement i ús de l'aranès a la Vall d'Aran. Començarem amb les dades que ens dona Teresa Climent referent a l'any 1985. Cal tenir en compte que la població era de 5.808 habitants.

Només un 7% de la població tenia un desconeixement total de l'aranès. Això vol dir que el 93% almenys l'entenien. I dins d'aquest percentatge, el 79% el sabia parlar (aquest percentatge també inclou els que el sabien llegir i els que el sabien escriure). Quant a l'ús que se'n feia, un 59% parlava sempre aranès, un 10% el tenia com a segona llengua, i un 14% l'utilitzava alguna vegada. El 17% no el parlava.

De les diferents edats de població, dins els grups de més edat és on hi havia més parlants de l'aranès (entre 61 i 70 anys el parlava un 74%, i de més de 70 anys el parlava un 85%). El grup amb menys parlants era d'entre 11 i 20 anys, que no arribaven a un 50%. Si es mira el lloc de naixement, un 63% havia nascut a la Vall d'Aran, un 11% a Catalunya i la resta a altres indrets. Per tant és de suposar que la majoria dels que no parlaven aranès eren de famílies immigrades.

El 59% de la població aranesa considerava l'aranès com a llengua pròpia. Podem veure, doncs, que la mateixa població que parlava sempre aranès era la mateixa que la considerava com a llengua pròpia. Un 29% considerava com a propi el castellà, un 8% el català i un 4% altres llengües. En aquest punt Climent duu a terme una anàlisi interessant: «En una situació de normalitat lingüística l'aranès tindria assegurada

amb aquestes xifres no sols la seva supervivència i la seva estabilitat, sinó que possiblement tindria suficient capacitat d'integració i absorció de bona part dels altres grups. La realitat, però, és ben lluny de ser aquesta, i malgrat la presència que té, l'aranès no aconsegueix la incidència social que li correspondria» (Climent 1986: 74).

Quant a actituds i opinions, el 84% de la població es postulava a favor de l'aranès com a llengua d'ús comú i quotidià a la Vall d'Aran. Tot i així, a l'hora d'establir si l'aranès a l'escola havia de tenir un paper bàsic o complementari, el 72% van decantar-se perquè fos complementari. «És a dir, que poc més d'una quarta part dels aranesos considera bàsic l'ensenyament de la seva llengua. [...] el raonament que es fa la gent està presidit per una valoració pragmàtica que els porta a la conclusió que l'aranès no és necessari per a cap de les activitats que es desenvolupen tant dins com fora del seu territori, que tenen unes possibilitats limitadíssimes de lectura en aranès i que no és pensable el seguiment d'estudis mitjans o superiors amb l'aranès com a base. En definitiva, que és una llengua fonamental de l'àmbit de la relació personal, però no en cap altre àmbit.». Si mirem la consideració que tenia el castellà (sobre si ha de ser bàsic o complementari a l'escola) veurem que un 95% dels enquestats el considerava bàsic.

Finalment, a les preguntes sobre què en pensaven de la iniciativa de produir una publicació periòdica en aranès, i d'emetre ràdio i televisió en aranès, entre un 83 i un 89% s'hi mostraven a favor, com a bona iniciativa, però no consideraven que fos molt necessari.

Lamuela ja ho observava: «es pot utilitzar l'aranès en totes les circumstàncies, però és gairebé absent de la major part dels usos» (Lamuela 1987: 156).

3.3.2. Promoció de l'aranès

Des de llavors s'ha dut a terme tota una política de promoció de l'aranès, un dels àmbits més importants és l'aranès a l'escola. Tal com diu Sans, «era escòla aranesa a evolucionat enes darrers trenta ans a un ritme que jamès auie auut» (Sans 2008: 51). Els anys setanta només alguns feien classes d'aranès pel seu compte; a meitat dels vuitanta es van instaurar tres línies d'escolarització; durant els noranta es va canviar a una sola línia d'escolarització en aranès, amb un sistema multilingüe (on s'aprenia l'occità, el català, el castellà, i després també el francès i l'anglès). En l'ensenyament secundari l'occità es redueix a unes hores a la setmana, i no hi ha possibilitat de realitzar estudis superiors en occità ja que a la Vall d'Aran no hi ha cap universitat (Carrera 2014). A la vegada s'han anat realitzant cursos de formació del professorat en occità, s'han editat tot de llibres de text i material complementari, s'ha estipulat l'obligatorietat de saber aranès per tal d'accedir a una plaça de professor, etc. Amb aquest

procés, s'ha anat estenent una consciència ciutadana i institucional a favor de l'aprenentatge de l'occità (Sans 2008: 53).

En canvi, si analitzem els mitjans de comunicació, veurem que la presència de l'occità és ben pobre. A la ràdio s'ofereix un noticiari de mitja hora i un programa d'una hora emès dues vegades al dia. A la televisió es limita a alguns programes amb sistema dual català-aranès, deu minuts setmanals de noticiari en aranès a TV3, un quart d'hora d'aranès de dilluns a divendres al canal 3/24 i fins fa poc un espai en occità (i aranès) de Barcelona Televisió. En premsa escrita també hi té molt poca representació, i quasi sempre són publicacions de caràcter institucional. Tot i això, amb internet és possible accedir a d'altres sectors; per exemple es pot consultar el diari occità *Jornalet*, que publica alguns articles en aranès, i també es pot accedir als enregistraments d'Aran TV (Carrera 2014; Lamuela 2008: 58; Sans 2008: 49). Resumint, «l'offerta dei media è veramente scarsa e costituisce, assieme all'attività commerciale, uno dei problemi più gravi per la promozione dell'aranese» (Lamuela 2008: 58).

3.3.3. Dades i situació actual

Per tal de poder analitzar més profundament quin és el pes de l'aranès en la societat aranesa cal analitzar el coneixement que la gent en tenia. La següent taula que ens presenta Lamuela (2008: 53), ens permet veure l'evolució durant deu anys, tant en nombres absoluts com percentualment.

Taula 1: Evolució del coneixement de l'aranès 1991, 1996, 2001

Tabella 1: Evoluzione della conoscenza dell'aranese da parte de la popolazione di fatto della Val d'Aran di 2 anni e più (numeri assoluti e percentuali):

	Lo capisce	Lo sa parlare	Lo sa leggere	Lo sa scrivere
1991	5.552 – 92,3%	3.661 – 60,9%	3.070 – 51,0%	1.116 – 18,6%
1996	6.295 – 90,1%	4.534 – 64,9%	4.143 – 59,3%	1.746 – 25,0%
2001	6.712 – 88,9%	4.700 – 62,2%	4.413 – 58,4%	2.016 – 26,7%

Idescat (1993 167-171), Idescat (1999 167-191), Capellades et Querol (2006 131-136)

A la taula anterior, doncs, podem afegir-hi les dades que ens facilita Teresa Climent (1986: 47), i les dades de l'*Enquesta d'usos lingüístics de la població de 2008* (Secretaria de Política Lingüística & Idescat 2009: 167). Cal tenir en compte, però, que les darreres fan referència a la població de més de 15 anys.

Taula 2: Evolució del coneixement de l'aranès 1985, 1991, 1996, 2001, 2008

	L'entén	El sap parlar	El sap llegir	El sap escriure	Total habitants ⁵
1985	4.933 – 93,1%	4.195 – 79,2%	1.303 – 24,6%	474 – 8,9%	5.325
1991	5.552 – 92,3%	3.661 – 60,9%	3.070 – 51,0%	1.116 – 18,6%	6.015
1996	6.295 – 90,1%	4.534 – 64,9%	4.143 – 59,3%	1.746 – 25,0%	6.896
2001	6.712 – 88,9%	4.700 – 62,2%	4.413 – 58,4%	2.016 – 26,7%	7.550
2008	6.570 – 78,2%	4.770 – 56,8%	4.990 – 59,4%	2.930 – 34,8%	8.400

Observant les diferents dades, podem veure com la població de la Vall d'Aran en 23 anys s'ha incrementat en gairebé el doble de població (de 5.808 persones el 1885, 7.938 el 2001, fins a 10.194 el 2008). Aquest augment de la població no pot tenir cap altra explicació que la immigració (Lamuela 2008: 52). Podem observar, doncs, que el percentatge de població que entenia l'aranès, tot i mantenir-se bastant, té una tendència cap a la baixa. No obstant això, els nombres absoluts han tendit a l'augment. Aquest fet indica que una part important de la immigració ha après l'aranès (Lamuela 2008: 53).

Si comparem les dades del 1985 amb les del 1991 veurem que hi ha canvis dràstics, segons aquestes dades en sis anys gairebé 5.000 persones han deixat de saber parlar aranès. L'única explicació raonable, doncs, és considerar que les xifres del 1985 no són fidedignes a la realitat, sinó que estaven inflades.

També podem observar que entre el 2001 i el 2008 s'ha reduït el nombre de persones que entenen l'aranès. Aquest fet pot tenir dues explicacions: la primera seria que ha mort part de la població que l'entenia. Tot i així, el nombre de parlants no s'ha reduït, sinó que ha incrementat. Això fa pensar que part de la gent que el 2001 entenia però no sabia parlar aranès en set anys l'ha après a parlar. La segona explicació seria que part de la població que entenia l'aranès però no el parlava ha emigrat (fet poc probable). En canvi ha vingut més gent de fora la Vall que encara no l'entén.

Comparant les dades sobre saber llegir i escriure l'aranès, veurem que en ambdós casos s'ha incrementat molt la població que en sap. Tot i així, la proporció a la quantitat d'habitants que hi ha indica que encara falta camí per aconseguir la normalització de l'aranès en aquests àmbits.

A continuació tenim la taula extreta del treball posterior sobre l'Enquesta d'usos lingüístics de 2008

5 El càlcul del total d'habitants s'ha fet a partir dels percentatges donats. Això implica que és una xifra aproximada, ja que, per una banda, s'ha partit de nombres truncats; i per altra banda, sembla que no s'ha reflectit en els percentatges la població que no ha respost tals preguntes. Segons dades oficials, el 2001 la població aranesa era de 7.938 persones, i el 2008 era de 10.194. Així mateix, Climent (1986: 37) ens diu que el 1985 la població era de 5.808 persones.

(Secretaria de Política Lingüística & Idescat 2009: 157). Tracta sobre quina llengua reconeixen com a inicial, com a pròpia i amb quina s'identifiquen.

Taula 3: llengua inicial, d'identificació i habitual.

Població segons llengua inicial, d'identificació i habitual. Val d'Aran. 2008. Llengües més freqüents.						
	Llengua inicial		Llengua d'identificació		Llengua habitual	
	Població	%	Població	%	Població	%
Aranès	1.900	22,4	2.300	27,1	2.000	23,4
Català	1.200	14,6	1.300	15,0	1.300	16,0
Castellà	3.100	37,3	3.000	36,0	3.200	38,0
Gallec	500	5,6	..	..	..	..
Altres llengües	1.200	14,5	1.200	14,5	1.000	11,8
Altres combinacions de llengües	..	..	..	..	800	9,1
No consta	..	..	..	..	..	..
Total	8.400	100	8.400	100	8.400	100

Idescat 2009: 157

Podem veure que, en les tres classificacions, el castellà és la llengua amb més parlants (com a llengua inicial el 37,3% de la població, com a llengua d'identificació el 36% i com a llengua habitual el 38%). La segona llengua amb més parlants és l'aranès: el 22,4% de la població la té com a llengua inicial, el 27,1% com a llengua d'identificació, i el 23,4% com a llengua habitual. Així doncs, part de la població que no la tenen com a inicial en canvi sí que s'hi identifiquen. En general observem una continuïtat entre la llengua inicial, la pròpia (és a dir, d'identificació) i l'habitual.

Si analitzem l'Estadística d'usos lingüístics de Catalunya de 2003, ens diuen que a tot Catalunya uns 2,9 milers de persones tenen l'aranès com a primera llengua. En canvi, els que la tenien com a pròpia eren uns 2,2 milers, i que la usaven habitualment un 2,1. Si ens creiem aquestes dades, ens indiquen que part de la població que la tenia com a primera llengua no se la sentia com a pròpia, ni la utilitzava habitualment. Només tindria sentit si es referís a població emigrada de la Vall d'Aran, però tot i així és difícil de creure.

Climent (1886: p. 75) analitza també la consideració de llengua pròpia, i estableix que per a un 58,6% és l'aranès (3.103 persones), el català és d'un 8,6% (457 persones), el castellà un 28,7% (1.523

persones), i altres llengües un 4,1% (216 persones). Però no deixa clar a què es refereix quan parla de llengua pròpia: si la primera llengua o la llengua d'identificació.

En definitiva, podem estipular que sí que s'ha apreciat un efecte de les polítiques lingüístiques en el coneixement de la llengua; així ho indica, per exemple, la quantitat de gent que sap parlar aranès, que el sap llegir i el sap escriure. Però per altra banda el castellà és la llengua més habitual. Cal, doncs, continuar lluitant en aquest àmbit. Sans (2008: 55), en aquesta línia, determina «Era escola, acompanyada d'ua actitud responsable dera Administracion, a era obligacion de hèr enténer a toti qu'era lengua de coesion, era de totau integracion, ei er aranés, e qu'açò non volerà díder non apréner eth castelhan».

4. L'ARANÈS A CATALUNYA. EL MARC LEGAL.

4.1. Actualment, llengua oficial a Catalunya

L'article 6.5 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006 estableix:

«La llengua occitana, denominada aranès a l'Aran, és la llengua pròpia d'aquest territori i és oficial a Catalunya, d'acord amb el que estableixen aquest Estatut i les lleis de normalització lingüística».

Per una banda, marca definitivament que l'aranès és una variant de l'occità. Per altra banda, l'assenyala com a llengua pròpia de la Vall d'Aran (és a dir, que la llengua pròpia de la Vall d'Aran és l'occità {no hi ha “més concretament” perquè hi ha una identificació d'una única llengua sota dues denominacions}). I, allò que marca un abans i un després: la declara llengua oficial a tot Catalunya. El nou Estatut «riconosce nel modo piú esplicito la personalità della Val d'Aran e il diritto degli aranesi al proprio autogoverno» (Lamuela 2008: 56).

Tot i així, la versió de l'Estatut aprovada pel Parlament de Catalunya, abans de ser modificada pel govern central, era la següent:

«La llengua occitana, denominada aranès a l'Aran, és la llengua pròpia *i oficial* d'aquest territori i és *també* oficial a Catalunya, d'acord amb el que estableixen aquest Estatut i les lleis de normalització lingüística».

La versió no aprovada feia una clara distinció entre Catalunya i Aran, concebant-los com dues entitats diferents. A més a més, eliminava qualsevol dubte sobre si l'occità és oficial a tot Catalunya o només a la Vall d'Aran. Amb la versió final, però, el redactat és ambigu.

Sans (2008: 64-68) assenyala alguns problemes que considera que pot tenir el redactat final de l'Estatut. Per una banda, allò oficial és l'occità, i no la varietat aranesa. Això implica que en teoria s'hauria d'utilitzar un occità referencial, per tant realment no s'estaria utilitzant la variant pròpia de la Vall. Per altra banda, l'Estatut disposa que la competència sobre la normalització lingüística de l'occità passa a ser compartida entre el Conselh Generau d'Aran (el qual, des de la *Llei 16/1990, del 13 de juliol, de règim especial de la Vall d'Aran* n'era el responsable) i la Generalitat de Catalunya. Per tant, el Conselh Generau es veu minoritzat. Finalment, un altre problema (o dificultat) és aconseguir una verdadera potenciació de l'occità, ja que hauria d'afectar tots els territoris de llengua occitana i faltaria, doncs, un marc jurídic i social més enllà de Catalunya que permetés treballar en aquesta línia.

A banda d'establir l'oficialitat de l'occità (aranès a la Vall d'Aran), d'establir qui té les competències en normalització de l'occità i reconèixer la Vall d'Aran com a realitat pròpia, l'Estatut també estableix quins són els drets i deures lingüístics de la ciutadania aranesa. Assenyala que «1. A l'Aran totes les persones tenen el dret de conèixer i utilitzar l'aranès i d'ésser ateses oralment i per escrit en aranès en llurs relacions amb les administracions públiques i amb les entitats públiques i privades que en depenen. »2. Els ciutadans de l'Aran tenen el dret d'utilitzar l'aranès en llurs relacions amb la Generalitat».

És a dir, que modula l'oficialitat de l'aranès territorialment: per una banda, a l'Aran es pot utilitzar i ser atès en aranès amb qualsevol administració i entitats que en depenguin; per altra banda, fora de l'Aran es tenen aquests mateixos drets amb les institucions de la Generalitat, però en teoria només si s'és ciutadà de la Vall d'Aran.

4.2. Del reconeixement a l'oficialitat

L'article 3 de la Constitució espanyola de 1978 estableix que el castellà és la llengua oficial a tot l'Estat, i que tothom té el dret i el deure de conèixer-la. Les altres llengües *espanyoles* seran també oficials en les respectives comunitats autònomes d'acord amb allò que assenyalin els respectius estatuts. Finalment, sentència que les diverses varietats lingüístiques d'Espanya conformen un ric patrimoni cultural que serà objecte d'especial respecte i protecció. És a dir, que estableix una relació jeràrquica entre el castellà i les altres llengües, no estableix una política lingüística global i reforça les connotacions pròpies de posició subordinada amb les llengües *objecte d'especial respecte i protecció* (Lamuela 1987: 149-150).

És l'Estatut de Catalunya l'encarregat d'establir la legislació de l'aranès. El de 1979 determina que «la parla aranesa serà objecte d'especial respecte i protecció» (Carrera 2014). Per tant repeteix la fórmula de la Constitució. Tot i així, estableix un reconeixement de la peculiaritat històrica de l'organització administrativa interna de la Vall d'Aran (Lamuela 2008: 56).

El 1983 s'aprova la Llei de Normalització Lingüística a Catalunya, i una part se centra en la normalització de l'aranès. Per primer cop se l'anomena *llengua pròpia de la Vall d'Aran*, determina la responsabilitat del govern regional i de les institucions araneses en la promoció lingüística, en l'ensenyament i en els mitjans de comunicació. Amb paraules del seu redactat, s'han de «proporcionar els mitjans que garanteixin l'ensenyament i l'ús de l'aranès als centres escolars de la Vall d'Aran» i

«prendre les mesures necessàries per a garantir el coneixement i l'ús normal de l'aranès a la Vall d'Aran i per a impulsar-ne la normalització» (Carrera 2014).

Però no és fins la *Llei de Règim Especial de la Val d'Aran (Llei 16/1990, del 13 de juliol)*, que s'estableix l'oficialitat de l'aranès a la Vall d'Aran i que es reconeix que l'aranès és una varietat de la llengua occitana. En aquesta mateixa llei se cedeixen tot de competències al Conselh Generau d'Aran, sobretot les relatives a la gestió del territori i a activitats socials i culturals (Lamuela 2008, 56), així com a la promoció de la llengua (Generalitat de Catalunya 2010: 5).

La Llei de Política lingüística de 1998 estableix la normativa relativa al reconeixement i a la promoció de l'occità i estableix que les disposicions que conté “no podran mai ser interpretades en detriment a l'ús de l'occità” (Lamuela 2008: 57).

El Decret 161/2002, sobre l'acreditació del coneixement del català i l'aranès en els processos de selecció de personal i de provisió de llocs de treball de les administracions públiques de Catalunya, determina el nivell de coneixement de la llengua occitana d'Aran exigible per a cada tipus de plaça d'acord amb els grups de titulació que estableixen la legislació sobre funció pública i la normativa laboral aplicable, i en sistematitza l'acreditació (Generalitat de Catalunya 2010: 5).

Finalment, la reforma de l'Estatut de Catalunya de 2006, comentada a l'apartat anterior, estableix que l'occità és oficial a tot Catalunya i assenyala que l'aranès és occità.

La *Llei d'educació (12/2009, del 10 de juliol)* estableix que les disposicions de l'Estatut que fan referència al català s'han d'aplicar a l'occità a la Vall d'Aran. Per tant, la llengua vehicular a la Vall d'Aran ha de ser l'aranès, ha de ser la llengua dels programes d'immersió lingüística, de l'atenció lingüística individualitzada i de l'Administració educativa.

El 2010 la *Llei del cinema (20/2010, del 7 de juliol)* i la *Llei del codi de consum (22/2010, del 20 de juliol)* fomenten l'ús de l'occità. La primera, és favorable a atorgar subvencions a pel·lícules independents en català i occità. La segona estipula que «La Generalitat ha de vetllar pel foment en les relacions de consum de l'ús de la llengua occitana» (Generalitat de Catalunya 2010: 6-7).

També el 2010 s'aprova la *Llei de l'occità, aranès a l'Aran (Llei 35/2010, de l'1 d'octubre)*. En el preàmbul de la llei ofereixen la següent justificació: «Els canvis en el marc jurídic de l'occità, denominat aranès a l'Aran, fan necessària una nova regulació legal. En primer lloc, per a adequar-ne el règim jurídic al nou Estatut [...]. En segon lloc, per a complir els compromisos establerts per la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries » (vegeu apartat 4.3.). «I, per acabar, aquesta intervenció legislativa ha

de permetre actualitzar i fer més unitari i coherent el règim jurídic de l'occità a l'Aran i a la resta de Catalunya, que avui és regulat per normes disperses i fragmentàries, que projecten una certa ambigüitat sobre la identitat de la llengua i el seu estatus. Aquesta llei té per objectius generals reconèixer, protegir i promoure l'occità d'acord amb la seva varietat aranesa en tots els àmbits i sectors».

En definitiva, «ordena l'ús de la llengua occitana en els diversos àmbits de l'administració, orienta la seva correcció lingüística, en promou l'ús en els mitjans de comunicació, impulsa les relacions amb els diversos territoris de la llengua occitana, desenvolupa la qualitat d'ésser la llengua pròpia de la Val d'Aran, emmarca l'ensenyament de la llengua en l'ensenyament reglat, regula l'autoritat per expedir certificacions, ordena la seva qualitat de llengua oficial a Catalunya, en promou l'ús en les activitats culturals, la presència en les biblioteques i centres culturals, i l'impulsa en les activitats socioeconòmiques [...]. També es preveu el reconeixement de l'Institut d'Estudis Aranesos com a acadèmia amb autoritat lingüística reconeguda» (Generalitat de Catalunya 2010: 4-5).

No obstant això, el 2011 el Govern central va impugnar aquesta llei davant el Tribunal Constitucional, presentant un recurs d'inconstitucionalitat. El Conselh Generau d'Aran va aprovar per unanimitat una moció de refús al recurs d'inconstitucionalitat contra la Llei. Durant l'any 2012, mitjançant una interlocutòria del Tribunal Constitucional, es va acordar de mantenir la suspensió dels articles 2.3, 5.4 i 7 i 6.5 que defensaven la preferència de l'ús de l'occità en l'administració i en d'altres camps. (Generalitat de Catalunya 2011: 48; 2012: 57-58). El contenciós encara continua obert.

4.3. Carta europea de les llengües regionals o minoritàries⁶

La Carta europea de les llengües regionals o minoritàries és un document elaborat en el marc del Consell d'Europa per a la protecció i la promoció de les llengües regionals o minoritàries. Aquesta carta fou signada el 1992 per onze estats, en forma de convenció, i posteriorment ratificada per diferents estats europeus. Espanya és un d'aquests països i la va signar i ratificar el 2001.

Cada estat ha de decidir quants paràgrafs o apartats vol ratificar, dins un mínim de trenta-cinc, de manera que l'aplicació de la Carta europea variarà entre els diferents estats.

---

⁶ La informació d'aquest capítol està extreta de Generalitat de Catalunya 2001 i de Sans 2008: 89-95.

La ratificació de la Carta europea per part de l'Estat espanyol distingeix entre dos tipus de llengües: les minoritàries oficials segons algun estatut d'autonomia i les minoritàries que no són oficials però es troben protegides i emparades per algun estatut d'autonomia. L'aplicació de la Carta varia segons si la llengua és del primer tipus o del segon. Per tant, la Carta europea repercutia en l'aranès ja abans de la reforma de l'Estatut, tot i que de diferent manera.

Els articles i apartats de la Carta recullen tot de mesures per tal de promoure la llengua. Per exemple estipulen l'obligació d'assegurar l'ensenyament en la llengua minoritària, de promoure o facilitar la creació de canals de ràdio, de televisió, la creació de productes audiovisuals, de formar professionals de la comunicació, de desenvolupar activitats culturals en aquesta llengua, etc.

Totes les actuacions, determina la Carta, s'han de fer en la mesura que sigui possible.

5. EL CONEIXEMENT DE L'ARANÈS A CATALUNYA

5.1. Dades anteriors

Fins ara hem investigat quina és la situació de l'occità als diferents territoris de parla occitana, així com la situació de l'aranès a la Vall d'Aran. La següent qüestió, doncs, és analitzar quin és el coneixement que es té sobre l'occità a la resta de Catalunya, i més concretament sobre l'aranès.

En aquest camp s'han fet molt poques investigacions. Relacionat amb el tema, però, dins l'Enquesta d'usos lingüístics de la població de 2008 es va preguntar sobre si la gent sabia que l'aranès era llengua oficial a Catalunya. A continuació hi ha copiada la taula del coneixement de l'aranès com a llengua oficial realitzada a partir de l'EULP2008. Tot i així, cal tenir en compte que el redactat de la pregunta en qüestió era: «Sap que la llengua occitana, denominada aranès a la Val d'Aran, és llengua oficial a Catalunya a més del català i el castellà?» (Secretaria de Política Lingüística & Idescat 2009: 277). Podem veure, doncs, que la pregunta és tendenciosa, ja que en si mateixa dóna informació a l'enquestat. Per tant no són resultats del tot fiables.

Taula 4: Coneixement de l'aranès com a llengua oficial

Població segons coneixement de l'aranès com a llengua oficial. Catalunya. 2008. Àmbits territorials				
<i>Milers de persones - %</i>				
	El coneix	No el coneix	No consta	Total
Àmbit metropolità	1.605,3 – 38,7	2.434,6 – 58,7	105,8 – 2,6	4.145,7 – 100
Comarques Gironines	214,5 – 36,5	358,5 – 61,0	...	587,2 - 100
Camp de Tarragona	197,9 – 40,2	224,8 – 45,7	69,0 – 14,0	491,7 - 100
Terres de l'Ebre	62,9 – 39,3	97,1 – 60,7	...	160,0 - 100
Àmbit de Ponent	141,1 – 47,9	146,9 – 49,9	...	294,7 - 100
Comarques centrals	182,5 – 43,5	223,1 – 53,1	14,2 – 3,4	419,8 - 100
Alt Pirineu i Aran	39,5 – 62,3	23,2 – 36,6	...	63,5 - 100
Total	2.443,8 – 39,7	3.508,1 – 56,9	210,6 – 3,4	6.162,5 - 100

Idescat 2009: 131

Segons l'enquesta, gairebé un 40% de la població catalana sap que l'occità, anomenat aranès a la Vall d'Aran, és una de les tres llengües oficials a Catalunya. Si analitzem per zones, veurem que els

territoris més pròxims a la Vall d'Aran coneixen més l'oficialitat de l'occità (el 62,3% de la població diu conèixer-ne l'oficialitat). Per contra, en les zones més allunyades el percentatge que no la coneix és més elevat (a les comarques gironines un 61% diu no conèixer-la). En nombres absoluts, prop de 2 milions i mig de persones saben que és oficial, i 3 milions i mig de persones no ho saben.

5.2. Enquesta actual realitzada a la zona de Girona

Tal i com hem explicat a l'inici del treball, hem realitzat una enquesta per tal de mesurar quins coneixements té la població catalana, i en concret de Girona, sobre l'occità i l'aranès. Les persones enquestades han sigut 76 estudiants de 1^r curs de batxillerat (dels instituts Santa Eugènia i Jaume Vicens Vives) i 24 estudiants de segon curs dels graus de Llengua i Literatura Catalana i Llengua i Literatura Espanyoles. Podem diferenciar les preguntes en cinc blocs: relacionades amb el perfil dels parlants, sobre el coneixement de l'occità, sobre el coneixement de l'aranès, identificació auditiva de l'occità i de l'aranès, i actitud i opinió. A l'apèndix del treball hi hem adjuntat el qüestionari.

A continuació presentarem els resultats de les enquestes, agrupats en els diferents blocs.

5.2.1. Perfil dels participants

El 90% dels enquestats han nascut a Catalunya. Un 4% a algun altre indret de l'Estat espanyol, i el 6% restant a l'estranger. Tot i així, j a fa temps que viuen a Catalunya.

A l'enquesta se'ls preguntava quina llengua consideraven com a pròpia, quina utilitzaven de manera habitual, quina per parlar amb la seva mare, quina amb el seu pare, i quina amb els germans. De les diferents respostes, se'n pot extreure la taula 5. A la columna *ins* hi ha apuntats el nombre d'estudiants d'institut, a la columna *univ* els d'universitat, i a la columna *tot* la suma dels dos grups.

Taula 5: La llengua dels enquestats

	Llengua pròpia			Llengua habitual			Llengua amb la mare			Llengua amb el pare			Llengua amb els germans		
	Ins	Univ	Tot	Ins	Univ	Tot	Ins	Univ	Tot	Ins	Univ	Tot	Ins	Univ	Tot
Català	34	13	47	54	20	74	43	19	62	45	19	64	44	18	62
Castellà	13	..	13	16	2	18	23	4	27	25	4	29	17	2	19
Català i castellà	20	9	29	5	2	7	4	1	5	1	1	2	3	1	4
Altres	9	2	11	1	..	1	5	..	5	2	..	2	5	..	5
Ns/Nc	..	..	..	..	..	..	1	..	1	3	..	3	7	3	10
Total	76	24	100	76	24	100	76	24	100	76	24	100	76	24	100

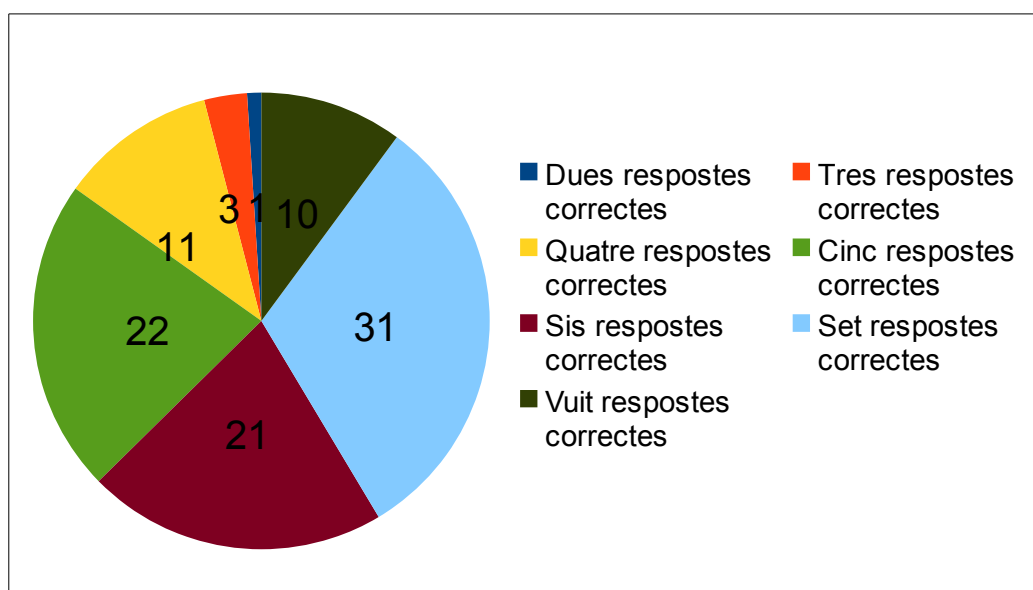
Observant la taula podem veure que el català és la llengua predominant: és majoritària en quasi tots els àmbits, especialment com a llengua habitual, amb un 74% d'usuaris. En segon lloc la llengua més utilitzada és el castellà. També cal tenir en consideració la part de la població que considera com a propi tant el català com el castellà (és un 30%).

Així doncs, la mostra de població que hem seleccionat viu a Catalunya des de fa temps i no té problemes per utilitzar el català.

Una de les preguntes oferia una llista de llengües i demanava a l'enquestat que identifiqués quines eren romàniques i quines no. La funció d'aquesta pregunta, doncs, era establir a un nivell molt general en coneixement sobre llengües romàniques.

D'un total de 8 llengües, a la figura següent s'hi reflecteix la quantitat d'encerts. Els números són el nombre de persones:

Figura 1: Nombre de persones que ha reconegut les llengües romàniques

D'aquesta manera, podem observar que pràcticament tothom ha identificat bé almenys quatre llengües; la gent que ha classificat bé sis o set llengües comprenen més de la meitat dels enquestats.

Tot i això, aquestes dades són indicatives, però s'han de prendre amb cautela ja que es pot tendir a fer la selecció per atzar, no és d'una fiabilitat assegurada.

En conclusió, el perfil de participant més comú és un estudiant d'educació post-obligatòria, amb una total competència en català i resident a Catalunya, amb unes concepcions bàsiques de què són les llengües romàniques.

5.2.2. Coneixement de l'occità

A continuació tenim una taula creuada on, per una banda, podem veure quanta gent assegura conèixer l'existència de l'occità. Hem d'entendre, però, que saber que existeix no implica tenir un coneixement real de l'occità, n'hi ha prou d'haver-lo sentit anomenar alguna vegada. Per altra banda, podrem comprovar la diferència de coneixement entre els estudiants de batxillerat i els d'universitat.

Taula 6: «Coneixes l'existència de l'occità?»

Coneixement existència de l'occità	Estudiant de batxillerat o universitari		Total
	Batxillerat	Universitat	
Sí	50 – 65%	24 – 100%	74 – 74%
No	26 – 35%	..	26 – 26%
Total	76 – 100%	24 – 100%	100 – 100%

El 74% dels enquestats afirmen saber que existeix, mentre que un 26% no el coneix. Allò important, però, és veure que tots els estudiants de la universitat en coneixen l'existència. En canvi de batxillerat hi ha 50 alumnes que la coneixen, però 26 que no, és a dir, un de cada tres alumnes de batxillerat no coneix l'occità.

Així doncs, hem observat que quasi el 75% dels enquestats saben de l'existència de l'occità, però falta valorar quin grau de coneixement en tenen. A continuació analitzarem a quins llocs creuen que es parla. Els percentatges vàlids fan referència al total de gent que ha respost, per tant s'apliquen sobre el nombre de gent que deia conèixer l'occità, és a dir, que el 100% no equival al total de la mostra, sinó al 74% que deien conèixer l'occità. També s'ha apuntat el percentatge acumulat. En relació a les respostes, s'ha comptabilitzat com a vàlid *Sud de França* i *Entre França i Catalunya*.

Taula 7: «A quins llocs es parla?»

Llocs on es parla occità	Freqüència – percentatge	Percentatge vàlid	Percentatge acumulat
Sud de França, Vall d'Aran, algunes zones d'Itàlia	..	0%	0%
Sud de França i a la Vall d'Aran	11 – 11%	15%	15%
Sud de França i part d'Itàlia	1 – 1%	2%	17%
Sud de França	22 – 22%	30%	47%
Vall d'Aran	5 – 5%	7%	54%
Andorra i/o Catalunya Nord	9 – 9%	12%	66%
Altres	12 – 12%	15%	81%
Ns/Nc	14 – 14%	19%	100%
Total	74 – 74%	100%	

Un 54% dels enquestats ha situat la zona occitanòfona en algun lloc correcte. Però no n'hi ha cap que sàpiga exactament totes les zones que ocupa. Quasi la meitat dels que han respost almenys la situen al sud de França, tot i que considerin la Vall d'Aran com a zona occitanòfona només un 20%, i que tingui en compte alguna part d'Itàlia només hi ha una persona. També cal destacar un 12% que situa l'occità a la Catalunya Nord o a Andorra. Aquest fet indicaria que tenen la concepció que està cap al nord, però no saben exactament on. Tot i així, saben que és una realitat suficientment pròxima, ja que l'han situat a zones de parla catalana. També cal assenyalar que un 19% no ha contestat la pregunta.

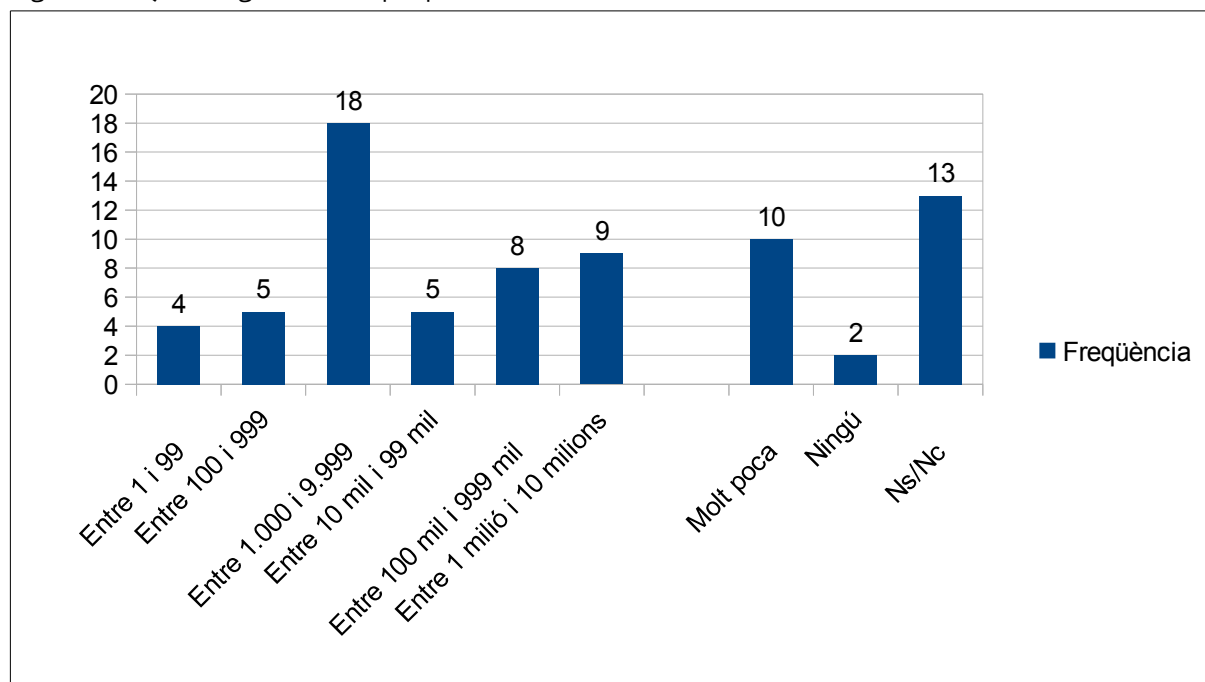
En definitiva, tot i que un 74% dels enquestats diuen conèixer l'existència de l'occità, gairebé la meitat no saben situar la zona occitanòfona en un mapa.

Una altra pregunta per saber quin grau de coneixement tenien era que en diguessin el nombre de parlants. Tot seguit hi ha les dades recollides, en forma de taula i de gràfica.

Taula 8: «Quanta gent creus que parla occità en l'actualitat?»

Nombre de parlants de l'occità	Freqüència	Percentatge vàlid
Entre 1 i 99	4	5%
Entre 100 i 999	5	6%
Entre 1.000 i 9.999	18	24%
Entre 10 mil i 99 mil	5	7%
Entre 100 mil i 999 mil	8	10%
Entre 1 milió i 10 milions	9	12%
Molt poca	10	13%
Ningú	2	3%
Ns/Nc	13	20%
Total	74	100%

Figura 2: «Quanta gent creus que parla occità en l'actualitat?»

Observant la gràfica podem apreciar que la majoria dels enquestats que han donat una xifra l'han situat entre mil i deu mil. Només 9 persones s'han acostat a les xifres que es considera que hi ha (és a dir, entre 100.000 i 3 milions). Tot i així, si sumem els que no contesten, els que diuen que ningú, molt poca i entre 1 i 1.000 parlants, sumem un total de 34. Per tant els altres 40 consideren que hi ha més de 1.000 parlants. Vist d'una altra manera, només 22 persones creuen que hi ha més de 10 mil parlants, és a dir, un 29% dels setanta-quatre que coneixien l'occità.

En definitiva, podem concloure que la realitat occitana es coneix poc.

També se'ls va preguntar si consideraven que l'occità era una llengua molt, bastant o poc parlada. Un rotund 94% va estipular que era poc utilitzada. Si observem que, de la gent que diu conèixer l'occità, prop d'un 50% no el sap situar en el territori, i quasi un 80% no saben quants parlants hi ha, però en canvi un 94% diu que és una llengua poc utilitzada, vol dir que hi ha molta gent que amb prou feines coneix l'occità, però tot i així té la impressió que s'utilitza poc. Això demostra que la concepció d'ús de la llengua va molt lligada al coneixement que un mateix en té.

Llavors, una altra de les preguntes de l'enquesta era sobre si coneixien alguna varietat d'occità que es parlés a Catalunya. La pregunta anava dirigida als que deien conèixer l'occità. En cas afirmatiu, havien de dir-ne el nom i la ubicació.

Taula 9: «Hi ha alguna varietat d'occità que es parli a Catalunya?»

Variant de l'occità a Catalunya	Freqüència	Percentatge vàlid
Sí	42	55%
No	22	29%
Ns/Nc	10	16%
Total	74	100%

Taula 10: «Com es diu i on està ubicada?»

Nom i ubicació	Freqüència	Percentatge vàlid
Aranès, a la Vall d'Aran	27	64%
Altres	6	15%
Ns/Nc	9	21%
Total	42	100%

42 persones afirmaven que hi havia una varietat de l'occità a Catalunya, però d'aquestes només 27 sabien que era l'aranès a la Vall d'Aran. Allò remarcable, doncs, és la quantitat de gent que no ho sap o no contesta la pregunta. El fet indicaria que la gent no està familiaritzada amb l'occità, i molt menys amb l'aranès, encara que els sembli que hi ha una varietat d'occità a Catalunya.

5.2.3. Coneixement de l'aranès

En aquest punt tractàvem d'analitzar el coneixement de l'aranès. Així doncs, la següent pregunta era sobre si sabien dir quina era la llengua de la Vall d'Aran.

Taula 11: «Quina és la llengua pròpia de la Vall d'Aran?»

Llengua de la Vall d'Aran	Estudiant de batxillerat o universitari		Total
	Batxillerat	Universitat	
Aranès	67 – 89%	24 – 100%	91 – 91%
Aranès i català	1 – 1%	..	1 – 1%
Català	1 – 1%	..	1 – 1%
Altres	1 – 1%	..	1 – 1%
Ns/Nc	6 – 8%	..	6 – 6%
Total	76 – 100%	24 – 100%	100 – 100%

Un 91% de tots els enquestats han declarat l'aranès com a la llengua pròpia de la Vall d'Aran. Comparant què diuen els estudiants de batxillerat amb els de universitat, veurem que aquests segons tots han assenyalat *aranès*, però a l'institut uns pocs alumnes han escrit alguna altra opció o directament no han escrit res. Ara bé, aquesta pregunta demostra que han sentit anomenar alguna vegada la paraula

aranès, però en cap cas no demostra que sàpiguen quina llengua és. La següent pregunta, doncs, era sobre la procedència de l'*aranès*:

Taula 12: «Saps si és una varietat d'una llengua parlada en un territori més extens? De quina llengua?»

Variant d'una altra llengua	Freqüència i percentatge	Percentatge acumulat
Sí, de l'occità	22 – 22%	22%
Sí, del català	17 – 17%	39%
Sí, del català i del francès	2 – 2%	41%
Sí, d'altres	4 – 4%	45%
No és la varietat de cap llengua	2 – 2%	47%
Ns/Nc	53 – 53%	100%
Total	100 – 100%	

Podem observar que més de la meitat (un 53%) han deixat la resposta en blanc. L'opinió majoritària dels que han contestat és favorable a dir que és una varietat d'una altra llengua (45%). Tot i així, només un 22% sap que és occità. El següent grup més nombrós és el que l'assenyala com a varietat del català (17%).

En conclusió, tot i que gairebé tothom afirma que la llengua de la Vall d'Aran és l'*aranès*, ben pocs la coneixen mínimament. Allò més probable és que atribueixin *aranès* a *Vall d'Aran* degut a la obvietat del nom.

Per altra banda, no podríem ignorar la pregunta sobre quines són les llengües oficials a Catalunya. D'aquesta manera esbrinaríem si coneixien l'estatus d'oficialitat de l'occità.

A la següent taula hi ha analitzades les respostes sobre quines són les llengües oficials en relació al grup d'estudi. Els percentatges fan referència a aquests grups.

Taula 13: Llengües oficials a catalunya, segons si és estudiant d'institut o d'universitat

Llengua pròpia	Llengües oficials			Total
	Català i castellà	Català, castellà i occità/ <i>aranès</i>	Altres	
Institut	59 – 77%	3 – 4%	14 – 19%	76 – 100%
Universitat	14 – 59%	9 – 37%	1 – 4%	24 – 100%
Total	73 – 73%	12 – 12%	15 – 15%	100 – 100%

Només un 4% dels estudiants d'institut (és a dir, 3 persones) saben que l'occità era oficial. En canvi a la universitat és un 37% que ho sap. També és a l'institut on hi ha més varietat d'opinions, mentre que a

l'universitat tothom es postula per *català i castellà* o bé *català, castellà i occità/aranès*, excepte una persona que dóna una altra resposta (en concret diu «català, castellà i aranès a la Vall d'Aran»). Sumats els dos grups, és només un 12% que sap que l'occità és oficial.

A la següent taula hem relacionat el coneixement de quines són les llengües oficials amb la llengua pròpia de cada enquestat.

Taula 14: Llengües oficials a catalunya, segons la llengua pròpia

Llengua pròpia	Llengües oficials			Total
	Català i castellà	Català, castellà i occità/aranès	Altres	
Català	35 - 35%	8 - 8%	4 - 4%	47 - 47%
Castellà	6 - 6%	2 - 2%	5 - 5%	13 - 13%
Català i castellà	24 - 24%	2 - 2%	3 - 3%	29 - 29%
Altres	7 - 7%	..	2 - 2%	9 - 9%
Ns/Nc	1 - 1%	..	1 - 1%	2 - 2%
Total	73 - 73%	12 - 12%	15 - 15%	100 - 100%

Podem veure que només un 12% dels enquestats sabia que les llengües oficials són el català, el castellà i l'occità o aranès. Un 73% de les persones, per tant la immensa majoria, creu que les llengües oficials són el català i el castellà. El 15% restant ha respost altres opcions, com per exemple que només és oficial el català, o que les llengües oficials són el català, castellà i anglès.

Si observem la llengua pròpia, veurem que quasi la meitat consideren el català com a llengua pròpia, seguits de quasi un 30% que consideren propi tant el català com el castellà. Poc més d'un 10% tenen com a llengua pròpia el castellà, i un altre 10% té altres llengües. Per tant estem parlant d'un 90% dels enquestats que tenen el català i/o el castellà com a llengua pròpia. També era un 85% que reconeixien el català i el castellà com a oficials (independentment de l'occità). És a dir, que quasi totes les persones han reconegut la pròpia llengua com a oficial.

Del 12% que ha reconegut l'oficialitat de l'occità, el 8% (és a dir, tres quartes parts de les persones) tenia el català com a llengua pròpia. Aquest fet pot fer pensar que qui té el català com a llengua d'identificació coneix més la realitat lingüística legal a Catalunya. Però no és del tot cert, perquè per cada 39 persones d'aquest grup n'hi ha 8 que coneixen l'oficialitat de l'occità. Podríem dir, doncs, que de una de cada cinc coneix l'occità com a oficial. Traslladant aquesta operació a qui té el castellà com a llengua d'identificació, veurem que per 11 persones que no en coneixen l'oficialitat, n'hi ha 2 que sí. Per tant una de cada sis sap que és oficial. En definitiva, la diferència entre els dos grups no és prou significativa per marcar una tendència. El grup dels que s'identifiquen amb el català i el castellà són els que desconeixen més l'estatus d'oficialitat de l'occità, ja que 27 persones el desconeixen, només ho saben 2 persones.

5.2.4. Reconeixement auditiu

En la següent part de l'enquesta, els participants van escoltar diferents arxius d'àudio. Era un mateix text en les següents varietats romàniques: llenguadocià, provençal, aranès, mallorquí, friülà, portuguès i romanès. L'exercici consistia a identificar la llengua i, si era possible, el dialecte.

Hem considerat com a respostes correctes tant si escrivien *occità* com si escrivien el nom del dialecte en qüestió. Les *respostes errònies* són aquelles incorrectes. Però hem tractat com a quarta opció les respostes *francès* o *català*. Encara que també siguin respostes incorrectes, ens ha semblat interessant tractar-les de forma aïllada, ja que són dues llengües molt pròximes a l'occità, per tant té sentit fins a cert punt que el participant les confongui amb la varietat de l'àudio.

A continuació presentem els resultats de reconeixement dels dialectes occitans.

Taula 15: Reconeixement de l'arxiu d'àudio en llenguadocià

Àudio 2	Freqüència – percentatge	Percentatge acumulat
Llenguadocià	2 – 2%	2%
Occità o similar	19 – 19%	21%
Resposta errònia	20 – 20%	41%
Francès o català	22 – 22%	63%
Ns/Nc	37 – 37%	100%

Taula 16: Reconeixement de l'arxiu d'àudio en aranès

Àudio 5	Freqüència – percentatge	Percentatge acumulat
Aranès	11 – 11%	11%
Occità o similar	10 – 10%	21%
Resposta errònia	12 – 12%	33%
Francès o català	4 – 4%	37%
Ns/Nc	63 – 63%	100%

Taula 17: Reconeixement de l'arxiu d'àudio en provençal

Àudio 6	Freqüència – percentatge	Percentatge acumulat
Provençal	..	..
Occità o similar	13 – 13%	13%
Resposta errònia	22 – 22%	35%
Francès o català	27 – 27%	62%
Ns/Nc	38 – 38%	100%

En els tres casos podem veure que el número d'encerts és reduït: l'arxiu en llenguadocià ha tingut un reconeixement del 21%, l'arxiu en aranès del 21% i l'arxiu en provençal del 13%. El nombre d'errors (sense comptar francès o català) és entre el 30 i el 40% de les respostes. En llenguadocià i en provençal el nombre de gent que els ha reconegut com a francès o com a català ronda el 25%, i el nombre de gent que no ha contestat és el 40%. En aranès un 11% de les respostes han dit concretament *aranès*. Tot i així, de les tres varietats és la que ha estat menys contestada, amb un 63% d'abstenció. Però també ha estat menys confosa amb el francès o el català; una possible explicació és que el gascó és la varietat occitana més diferenciada de la resta.

El desconeixement de l'occità queda pal·lès en el fet que els estudiants no reconeixen els diferents dialectes de l'occità.

S'ha de tenir en compte, també, que l'enquestat probablement ja s'esperava que algun arxiu d'àudio fos en aranès o en occità, a causa de les preguntes anteriors de l'enquesta. Per tant és possible que de manera natural hi hagués hagut més errors.

5.2.5. Actituds i opinions dels participants

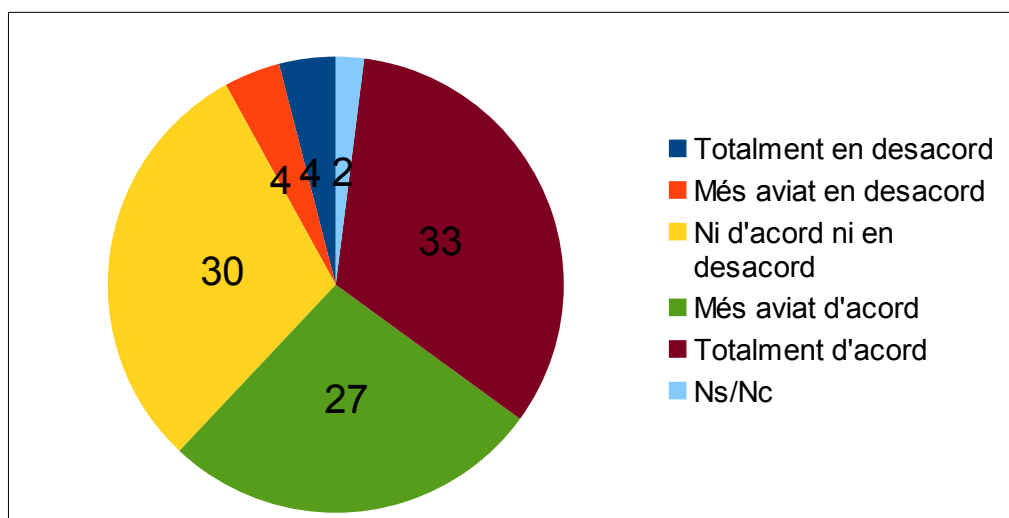
Finalment, es van fer un seguit de preguntes relacionades amb l'opinió dels enquestats quant a la promoció de l'aranès a Catalunya (exceptuant la Vall d'Aran). Se'ls van donar tres afirmacions i van haver d'expressar el grau d'acord que sentien amb cada frase.

Taula 18: «La població catalana ha de conèixer l'existència de l'aranès»

S'ha de conèixer l'existència de l'aranès	Freqüència i percentatge	Percentatge acumulat
Totalment en desacord	4 – 4%	4%
Més aviat en desacord	4 – 4%	8%
Ni d'acord ni en desacord	30 – 30%	38%
Més aviat d'acord	27 – 27%	65%
Totalment d'acord	33 – 33%	98%
Ns/Nc	2 – 2%	100%
Total	100 – 100%	

Figura 3: «La població catalana ha de conèixer l'existència de l'aranès»

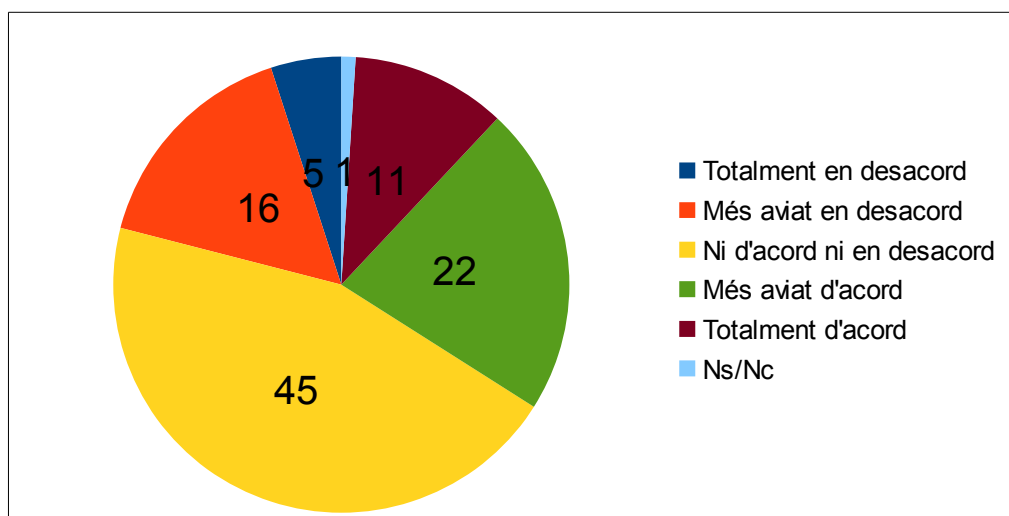

Més de la meitat dels enquestats mostraven una actitud positiva envers conèixer l'existència de l'aranès. Poc més d'una quarta part es mostrava indiferent, i una minoria s'hi mostrava en contra.

Taula 19: «Les institucions de Catalunya han de treballar en la promoció de l'aranès»

Les institucions per la promoció de l'aranès	Freqüència i percentatge	Percentatge acumulat
Totalment en desacord	5 – 5%	5%
Més aviat en desacord	16 – 16%	21%
Ni d'acord ni en desacord	45 – 45%	66%
Més aviat d'acord	22 – 22%	88%
Totalment d'acord	11 – 11%	99%
Ns/Nc	1 – 1%	100%
Total	100 – 100%	

Figura 4: «Les institucions de Catalunya han de treballar en la promoció de l'aranès»

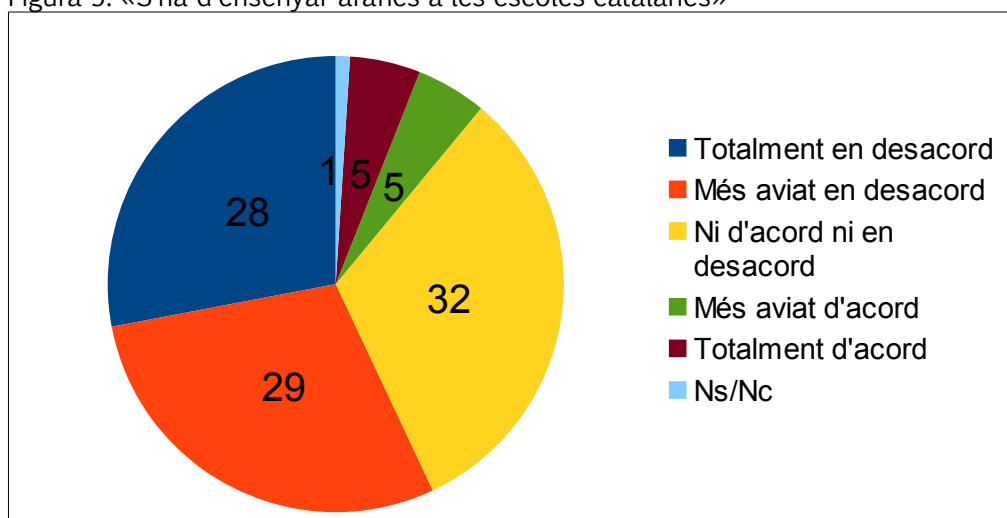
Quan se'ls va dir que les institucions de Catalunya havien de tenir un paper actiu en la promoció, una

mica menys de la meitat es van mostrar indiferents. Van disminuir els que tenien una actitud més positiva i van augmentar els que es mostraven més en contra.

Taula 20: «S'ha d'ensenyar aranès a les escoles catalanes»

Ensenyar aranès a les escoles catalanes	Freqüència i percentatge	Percentatge acumulat
Totalment en desacord	28 – 28%	28%
Més aviat en desacord	29 – 29%	57%
Ni d'acord ni en desacord	32 – 32%	89%
Més aviat d'acord	5 – 5%	94%
Totalment d'acord	5 – 5%	99%
Ns/Nc	1 – 1%	100%
Total	100 – 100%	

Figura 5: «S'ha d'ensenyar aranès a les escoles catalanes»

Finalment, quan se'ls va dir d'ensenyar aranès a les escoles, va incrementar molt la gent desfavorable a aquesta mesura. Entre la primera afirmació i la tercera s'han vist invertits els valors dels percentatges.

Així doncs, tenim tres possibles accions de promoció, amb diferents graus d'implicació: el primer, el cas més lleu, suposa només conèixer l'existència de la llengua. És una afirmació a nivell teòric, sense propostes pràctiques. La segona afirmació ja estableix una entitat implicada en la promoció de la llengua. I la tercera és la que afecta més directament tota la població, ja que porta l'aranès a les escoles catalanes. Vist aquest panorama, podem extreure'n la següent conclusió: la gent no se sent implicada en l'aranès. Pot estar d'acord amb aquelles polítiques més genèriques, però quan suposen un paper més actiu per part de la població, llavors augmenten les discrepàncies.

Per completar aquestes preguntes, llavors se'ls va preguntar quines mesures creien que podrien ajudar en la promoció de l'aranès. Abans d'entrar a discutir les diferents propostes, però, volem assenyalar la quantitat de gent que no ha contestat la pregunta, o que ha respost que no li semblava important, si més no prioritari, promocionar l'aranès. Aquesta informació reforça, doncs, la conclusió anterior.

5.2.6. Síntesi

Tot seguit exposem les idees principals d'allò comprovat amb les enquestes:

- L'occità és una llengua molt poc coneguda, sobretot a l'institut. Tot i que el 65% dels alumnes d'institut en digui conèixer-ne l'existència, i dels d'universitat un 100%, només la meitat situa l'occità en territori francès, i no hi ha cap persona que el situï al sud de França, a algunes zones d'Itàlia i a la Vall d'Aran. Tampoc es coneix quina és la quantitat d'occitanòfons actuals. Per aquest motiu hi ha una diversitat important de respostes, tot i que quasi tothom considera que és una llengua poc utilitzada.

- No és fiable la xifra de quanta gent sap quina varietat d'occità es parla a Catalunya: 42 persones han respost que hi ha una varietat d'occità a Catalunya. Tot i així, la pregunta és problemàtica, ja que és de sentit comú que si es fa aquesta pregunta la resposta sigui afirmativa: si no, no s'hauria inclòs a l'enquesta. Un total de 27 persones declaren que aquesta varietat occitana és l'aranès. Tot i així, no ens hem de refiar del resultat, ja que en haver-hi preguntes específiques sobre l'aranès, la persona enquestada podria haver deduït que aquesta n'era la varietat.

- Que relacionin *aranès* amb *Vall d'Aran* no indica el coneixement lingüístic. El 91% dels enquestats ha estipulat que la llengua pròpia de l'Aran és l'aranès; tot i així només un 22% ha assenyalat que es tractava d'occità. I un 53% han deixat la pregunta en blanc; és a dir, que el desconeixement sobre l'assumpte és molt important.

- No estan habituats a escoltar occità. Entre un 13 i un 22% dels enquestats han reconegut les variants d'occità com a llengua occitana. Si tenim en compte que un 65% d'estudiants d'institut en coneixien l'existència i de la universitat el 100%, això només assenyala el fet que *conèixer* i *reconèixer* són dues idees ben diferents. El coneixement que poden tenir és principalment teòric, i quan es troben davant de la realitat pràctica de la llengua, no saben diferenciar l'occità d'altres llengües romàniques. A més a més, és possible que alguns enquestats hagin considerat que aquella llengua era occità com a influència de la resta de l'enquesta: i és que els arxius d'àudio eren al final, per tant havien vist que moltes de les preguntes estaven relacionades amb l'occità i l'aranès. Molts altres enquestats s'abstenen de contestar: implica, doncs, que hi ha un desconeixement general de les llengües romàniques. Les

respostes més comunes són identificar l'àudio amb el català o el francès. Aquesta resposta és bastant previsible, ja que són llengües conegudes pels participants, i a la vegada són llengües pròximes a l'occità.

- No se sap que l'occità és oficial a Catalunya, especialment als instituts. Dels estudiants universitaris, un 37% sabia que era oficial, però això es redueix a 9 persones. En canvi només 4 estudiants d'institut ho saben. A més a més, hi ha una varietat important de respostes: des del que diu que l'única llengua oficial és el català fins al que indica que ho són el català, el castellà i l'anglès. Això només pot voler dir una cosa: que la gent no és conscient de quin paper juga l'oficialitat d'una llengua en el dia a dia.

- No hi ha un interès per l'aranès. En general els enquestats no s'oposen a la promoció de qualsevol llengua, però, si no és la pròpia, no creuen que s'hi hagi de dedicar un esforç gaire seriós. Sovint se segueix el criteri d'utilitat i proclamen que és més important aprendre llengües més *útils*.

6. CONCLUSIONS

Un cop finalitzat el treball, hem pogut comprovar que l'occità actualment es troba en una situació complicada: des de fa temps s'està produint un procés de desoccitanització i de desprestigi; el nombre de parlants d'occità disminueix. També hem observat que no hi ha estudis que siguin del tot fiables, i que hi ha tot de versions diferents respecte a què és l'occità.

Tota aquesta informació caòtica es trasllada a Catalunya amb un desconeixement molt important de la realitat occitana. No només no se sap què és sinó que també s'ignora la Vall d'Aran com a part d'aquesta.

Al principi del document, havíem establert un seguit de preguntes a respondre respecte al coneixement que tenen els catalans sobre la llengua occitana:

- a) Saben que és oficial a tot Catalunya?
- b) Saben que l'aranès és una varietat occitana? Per tant:
- c) Què en saben de la llengua occitana?

A través d'enquestes, i amb la mostra seleccionada, hem comprovat que no es coneix l'oficialitat de l'aranès (tant anomenat aranès com occità). O sigui, la gent no sap quines són les llengües oficials de Catalunya. Aquest fet assenyala dues coses: o bé la gent no es preocupa per la legislació del seu país, o bé no percep les implicacions que té l'oficialitat d'una llengua.

Encara és major el desconeixement sobre el fet que l'aranès és un dialecte de l'occità, tot i que tothom ha sentit anomenar aquesta llengua. Així doncs, quasi tothom sentència que la llengua pròpia de la Vall d'Aran és l'aranès, tot i no saber-ne agirebé res.

El coneixement que es té sobre la llengua occitana prové bàsicament de l'educació reglada. Per això qui en sabia més cosa eren els estudiants d'universitat, els quals han estat més formats en aquest àmbit, tot i que tampoc no coneixien massa bé l'assumpte.

Així doncs, és un fet que no hi ha un interès general de la població catalana en la llengua i la cultura occitanes. Per tant, allò que s'hauria de començar a debatre és: i per què hauria d'interessar a la població catalana? En el mostreig es veia clarament la impressió dels enquestats de tractar amb un tema totalment aliè.

Sens dubte els primers que s'han de reivindicar són els propis occitans, defensar la seva llengua i la seva cultura, i així contrarestar el desprestigi a què s'han vist sotmesos. No obstant això, no hem d'ignorar que es troben en una situació de subordinació, la qual cosa implica vulnerabilitat enfront d'altres realitats lingüístiques. Per tal que totes les cultures puguin ser tractades com a iguals, fa falta combatre les diferències inicials existents, degudes a la situació de dominació d'unes sobre les altres.

Per tant, cal reconèixer que la societat catalana també pot jugar un paper important en el reconeixement i la valoració de l'occità. Cal, no només un ensenyament impartit a l'escola, sinó també una conscienciació de la societat civil, que visibilitzi aquesta cultura.

La finalitat del treball era comprovar quins coneixements té la població catalana en relació a l'occità. El següent pas, doncs, és esbrinar quines són les causes que ens han dut al desinterès actual, cosa que ens ha de donar les eines per reflexionar sobre quin paper podem i hem de tenir en aquest afer com a catalans.

BIBLIOGRAFIA

- BADIA, Ignasi (2002). *Diccionari de les llengües d'Europa*. Enciclopèdia Catalana: Barcelona.
- BEC, Pierre. (1986). *La langue occitane*, 5a ed. Paris: Presses Universitaires de France.
- BARIS, Michel. (1978). *Langue d'oïl contre langue d'oc*. Lió: Fédérop.
- BROWN, Keith, OGILVIE, Sarah, eds. (2009). *Concise encyclopedia of languages of the world* (1a edició.). Oxford: Elsevier.
- CARIDAD, Antonio. (2006). *Historia de las lenguas del mundo*. Barcelona: Ronsel.
- CARRERA, Aitor. (2007). *Gramatica aranesa*. Lleida: Pagès.
- CARRERA, Aitor. (2011). *L'occità. Gramàtica i diccionari bàsics*. Lleida: Pagès.
- CARRERA, Aitor. (2013). "La llengua occitana avui". *ARTS: Revista del Cercle de Belles Arts de Lleida*, 38, 15–21. Recuperat el 23 de març de 2014, a <http://www.cerclebellesarts.com/indexs/38.html>
- CARRERA, Aitor. (29 d'abril de 2014). Er occitan dera Val d'Aran. A on n'èm? *Blog de la Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*. Recuperat el 29 d'abril de 2014, a <http://blocs.gencat.cat/blocs/AppPHP/eapc-rld/2014/04/29/er-occitan-dera-val-daran-a-on-nem-%E2%80%93-aitor-carrera/>
- CLIMENT, Teresa. (1986). *Realitat lingüística a la Val d'Aran*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- COROMINES, Joan. (1972). *El que s'ha de saber de la llengua catalana*, 5a ed. Palma: Moll.
- COTANO, Àngels. (2000). *Les Llengües minoritzades d'Europa*. València: Tres i quatre.
- DEL MORAL, Rafael. (2002). *Diccionario Espasa lenguas del mundo*. Madrid: Espasa.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. (1982). *Nòrmes ortogràfiques der aranés: tèxt provisional*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. (2001). Carta europea de les llengües regionals o minoritàries. Extret de <http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/Altres/Arxius/cartaeur%282%29.pdf>
- GENERALITAT DE CATALUNYA. (2008). Occitània i l'occità. Extret de <http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/Publicacions%20en>

[%20linea/Arxius/Occitania.pdf](#)

GENERALITAT DE CATALUNYA. (2010). *Informe de Política Lingüística 2010 occità aranès*. Extret de http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Informe%20de%20politica%20linguistica/Arxius/IPL_oc_ar2010.pdf

GENERALITAT DE CATALUNYA. (2011). *Informe de Política Lingüística 2011*. Extret de <http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/InformePL/Arxius/IPL2011.pdf>

GENERALITAT DE CATALUNYA. (2012). *Informe de Política Lingüística 2012*. Extret de <http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/InformePL/Arxius/IPL2012.pdf>

JUNYENT, Carme. (1996). *Les llengües del món: ecolingüística*. Barcelona: Empúries.

KATZNER, Kenneth. (2002). *The languages of the world*, 3a ed. London: Routledge.

LAMUELA, Xavier. (1987). *Català, occità, friülà: Llengües subordinades i planificació lingüística*. Barcelona: Quaderns Crema.

LAMUELA, Xavier. (2008). "La Val d'Aran: Situazione sociale della lingua occitana e interventi di politica linguistica", Paola Gualteri i Marco Viola eds., *Tutela e promozione delle minoranze linguistiche in Trentino*, 49-66.

LAMUELA, Xavier. (2012). "La llengua occitana: caracterització i situació actual". *Mot so razo*, 10-11, 33-46.

LAPRESTA, Cecilio. (2008). *Identidad y lengua: implicaciones en contextos pluriculturales*. Barcelona: Erasmus.

LLEI 16/1990, del 13 de juliol, de règim especial de la Vall d'Aran, BOE-A-1990-19959 (1990).

LLEI 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, BOE-A-2009-13038 (2009).

LLEI 20/2010, del 7 de juliol, del cinema, BOE-A-2010-12709 (2010).

LLEI 22/2010, del 20 de juliol, del codi de consum de Catalunya, BOE-A-2010-13115 (2010).

LLEI 35/2010, de l'1 d'octubre, de l'occità, aranès a l'Aran, DOGC 5745 (2010).

MORENO, Juan Carlos. (2003). *El universo de las lenguas: Clasificación, denominación, situación, tipología, historia y bibliografía de las lenguas*. Madrid: Castalia. RUHLEN, M. (1991). *A guide to the world's*

languages. London: Arnold.

SANS, Jusèp Loís (2008). *Occitan en Catalonha*. Lleida: Pagès.

SAUZET, Patric. (2008). "Se pòt existir una lenga sens una marina de guèrra? A prepaus de l'occitan". Àngels Massip ed. *LLengua i identitat*. Barcelona: Universitat de Barcelona.

SECRETARIA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA & IDESCAT. (2004). *Enquesta d'usos lingüístics de la població 2008*. Generalitat de Catalunya. Extret de

<http://www.idescat.cat/cat/idescat/publicacions/cataleg/pdfdocs/eulp2008.pdf>

SECRETARIA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA & IDESCAT. (2009). *Estadística d'usos lingüístics a Catalunya 2003*. Generalitat de Catalunya. Extret de

<http://www.idescat.cat/cat/idescat/publicacions/cataleg/pdfdocs/eulp2008.pdf>

PÀGINES WEB

GENERALITAT DE CATALUNYA. (2014). *Occità, aranès a l'Aran*. Recuperat el 21 de maig de 2014, des de <http://www20.gencat.cat/portal/site/Llengcat/menuitem.8c297de990e791e7a129d410b0c0e1a0/?vgnextoid=c1c9e21aa417a110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=c1c9e21aa417a110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD>

GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA. (2014). *Aranès*. Recuperat el 21 de maig de 2014, des de <http://enciclopedia.cat/enciclop%C3%A8dies/gran-enciclop%C3%A8dia-catalana/EC-GEC-0220360.xml?s.q=aran%C3%A8s>

GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA. (2014). *Occità*. Recuperat el 19 de maig de 2014, des de <http://enciclopedia.cat/enciclop%C3%A8dies/gran-enciclop%C3%A8dia-catalana/EC-GEC-0127200.xml?s.q=occit%C3%A0>

SUMMER INSTITUTE OF LINGUISTICS. (2014). *Ethnologue: Languages of the world*. Recuperat el 19 de maig de 2014, des de <http://www.ethnologue.com>

ANNEX: QÜESTIONARI

ENQUESTA SOBRE EL CONEIXEMENT DE LES LLENGÜES ROMÀNIQUES

Aquest qüestionari forma part d'un estudi a l'entorn del coneixement de les llengües romàniques a Girona. Totes les dades recollides seran tractades de forma totalment confidencial.

Gràcies per la teva col·laboració.

ENQUESTA:

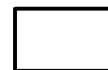

PRIMERA PART

1. Quines són les llengües oficials a Catalunya?

.....

SEGONA PART

FITXA PERSONAL

1. Edat: .....

2. Sexe: .....

3. Lloc de naixement: Catalunya. A quina població? .....
                                  Un altre lloc d'Estat espanyol. A quina comunitat autònoma?
A quina població?.....
                                  Un altre país. Quin? A quina població?.....
.....

3.1. En el cas d'haver nascut fora de Catalunya, quants anys fa que hi vius? .....

4. On va néixer la teva mare? (*Indica el país i la població*).....

5. On va néixer el teu pare? (*Indica el país i la població*) .....

CONEIXEMENT I USOS DE LLENGÜES

6. Quina llengua (o quines llengües) sents com la teva pròpia (les teves pròpies)? .....

7. Quina llengua parles sobretot amb la teva mare?.....

8. Quina llengua parles sobretot amb el teu pare?.....

9. Quina llengua (o quines llengües) parles amb els teus germans?.....

10. A la teva vida diària, quina és la llengua que utilitzes més? .....

11. A banda de català i castellà, quines altres llengües coneixes? *Apunta-les a la llista i marca en cada cas una creu (X) en funció si les parles una mica o les parles bé.*

Per exemple:

Llengua	L'entenc	El parlo		El lleigeixo	El sé escriure
		una mica	bé		
<i>Francès</i>	X		X	X	X
<i>Anglès</i>	X	X		X	X
<i>Rus</i>	X	X			

Llengua	L'entenc	El parlo		El lleigeixo	El sé escriure
		una mica	bé		

12. Coneixes l'existència de l'occità? Sí No
(si la resposta és No, passa a la pregunta 14)

12.1. A quins llocs es parla? .....

12.2. Quanta gent creus que parla occità en l'actualitat? *(digues una xifra)* .....

12.3. Consideres que l'occità és:

- Una llengua molt utilitzada
- Una llengua bastant utilitzada
- Una llengua poc utilitzada

13. Hi ha alguna varietat d'occità que es parli a Catalunya? Sí No
(si la resposta és No, passa a la pregunta 14)

13.1. Com es diu i on està ubicada? .....

14. De les següents llengües, quines diries que NO són romàniques? *Marca-les amb una creu (X).*

- Sard
- Grec
- Romanès
- Aragonès
- Feroès
- Macedoni
- Bretó
- Francoprovençal

15. Amb quines llengües romàniques mantens contacte en la vida quotidiana, a més del català i del castellà?

.....

16. Passem a un àmbit més proper. Quina és la llengua pròpia de la Vall d'Aran?

.....

16.1. Saps si és una varietat d'una llengua parlada en un territori més extens? De quina llengua? .....

17. A continuació, hi ha un seguit d'afirmacions que fan referència a la importància de l'aranès a tot Catalunya, exceptuant la Vall d'Aran. Marca amb una (X) el grau d'acord amb les següents afirmacions:

	Totalment en desacord	Més aviat en desacord	Ni d'acord ni en desacord	Més aviat d'acord	Totalment d'acord
a) La població catalana ha de conèixer l'existència de l'aranès					
b) Les institucions de Catalunya han de treballar en la promoció de l'aranès					
c) S'ha d'ensenyar aranès a les escoles catalanes					

18. Finalment, quines mesures creus que es podrien dur a terme per tal de promocionar l'aranès?.....

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

A continuació escoltaràs set arxius d'àudio, cada un en una varietat romànica diferent. Indica quina creus que és la llengua utilitzada. Hi pot haver més d'una varietat d'una mateixa llengua; posa-hi la llengua i, si saps de quin dialecte es tracta, posa-ho després del nom de la llengua. No et preocupis si en saps poques.

a) Alguns dias mais tarde, o mau foi-se da aldeia, arrogante e sem dizer adeus a ninguém. Atravessou muitas planícies, muitos bosques, muitos rios e chegou a uma grande cidade, onde gastou todo o dinheiro.

Àudio 1: .....

b) Quelques jours après, lo marrit se n'anèt del vilatge en se conflant e sens dire adieu a degun. Traversèt fòrça bosigas, fòrça bòsques, fòrça ribièiras e arribèt dins una granda vila ont emmercèt tot l'argent.

Àudio 2: .....

c) Uns dies després, es dolent se'n va anar des poble tot gojós i sense dir adéu a nigú. Va travessar molts d'ermassos, molts de bòscs, molts de rius i va arribar a una gran ciutat avon va gastar tots es doblers.

Àudio 3: .....

d) Cualchi dì dopo, il trist al le vie dal païs fasint il presuntuôs e cence nancje dî mandi a di nissun. Al scjavaçà un grum di planuris, un grum di boscs, un grum di aghis e al rivà intune grande citât dulà che al spindè ducj i bêçs.

Àudio 4: .....

e) Quauqui dies despús, eth dolent se n'anèc deth pòble en tot hèr-se eth capinaut e sense díder adiu ad arrés. Trauessèc fòrça lanes, bòsqui, rius e arribèc en ua grana vila, a on se gastèc toti es sòus.

Àudio 5: .....

f) Quauquei jorns puèi, lo marrit se n'anèt dau vilatge en fasènt lo faròt e sènsa dire adieu a degun. Atravessèt fòrça planuras, bòscs e rivieras e arribèt dins una grand vila onte despensèt totei sei sòus.

Àudio 6: .....

g) Câteva zile mai târziu, răul plecă din sat, mândru și fără a-și lua rămas bun de la nimeni. Străbătu multe câmpii, păduri, râuri, și sosi într-un oraș mare, unde își cheltui toți banii.

Àudio 7: .....